

GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESČIO ADMINISTRAVIMO ANALIZĖS ATASKAITA

Parengta vadovaujantis Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2023 m. lapkričio 17 d. įsakymu Nr. V-470 patvirtinta Gyventojų pajamų mokesčio administravimo analizės ataskaitos rengimo metodika

2024 m.

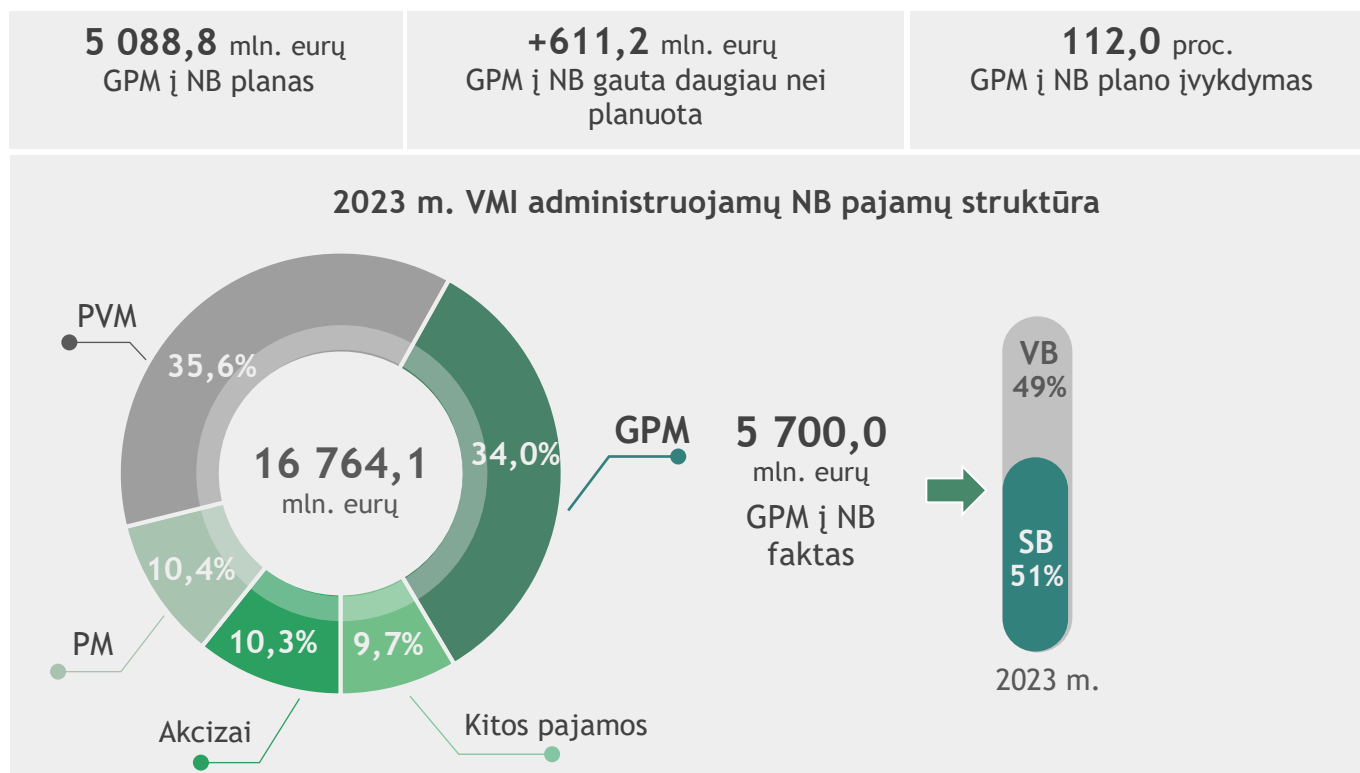
Atrankos ir paramos auditui departamentas

Turinys

GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESTIS	3
ŠALIES DARBO RINKOS DINAMIKA, STRUKTŪRA IR JĄ FORMUOJANTYS VEIKSNIAI	4
2023 M. ĮSIGALIOJĘ TEISĖS AKTŲ PAKEITIMAI, KURIE TURĖJO ĮTAKĄ GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESČIO ADMINISTRAVIMUI	8
GYVENTOJŲ PAJAMŲ STRUKTŪRA IR PAJAMŲ APMOKESTINIMAS.....	9
GYVENTOJŲ GRUPĖS PAGAL DEKLARUOTAS PAJAMAS	13
GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESČIO STRUKTŪRA, PASKIRSTYMAS Į BIUDŽETUS	19

GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESTIS

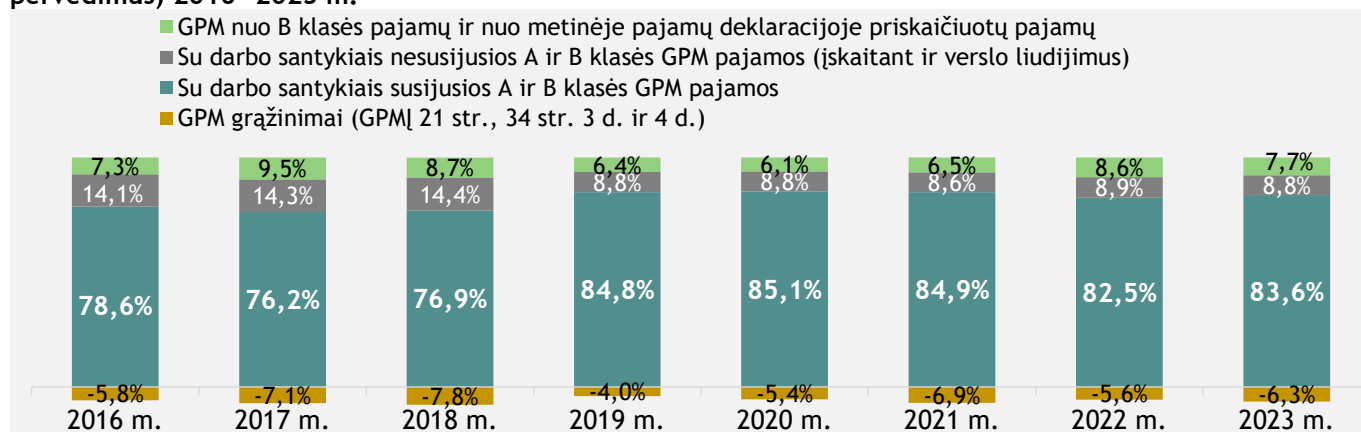
Gyventojų pajamų mokestis (toliau – GPM) 2023 m. nacionalinio biudžeto pajamų struktūroje sudarė **34,0 proc.** visų į nacionalinį biudžetą surinktų pajamų (be Europos Sąjungos (toliau – ES) ir kitų užsienio šalių finansinės paramos lėšų), neįskaitant 384,1 mln. eurų, grąžintų gyventojams pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo (toliau – GPMĮ) 21 str. ir pervestų juridiniams asmenims pagal GPMĮ 34 str. 3 d. ir 4 d.

Gyventojų pajamų apmokestinimo tvarka už 2023 m. mokestinį laikotarpį nustatyta pagal 2002 m. liepos 2 d. Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų įstatymo Nr. IX-1007 suvestinę redakciją, galiojusią 2023 m.

GPM nuo pajamų, susijusių su darbo arba jo esmę atitinkančiais santykiais, sudarė didžiąją dalį – **83,6 proc.** viso 2023 m. į nacionalinį biudžetą pervesto mokesčio. Mokesčio surinkimas priklausė nuo darbo rinkos makroekonominių rodiklių ir kitų darbo kainą formuojančių veiksnių.

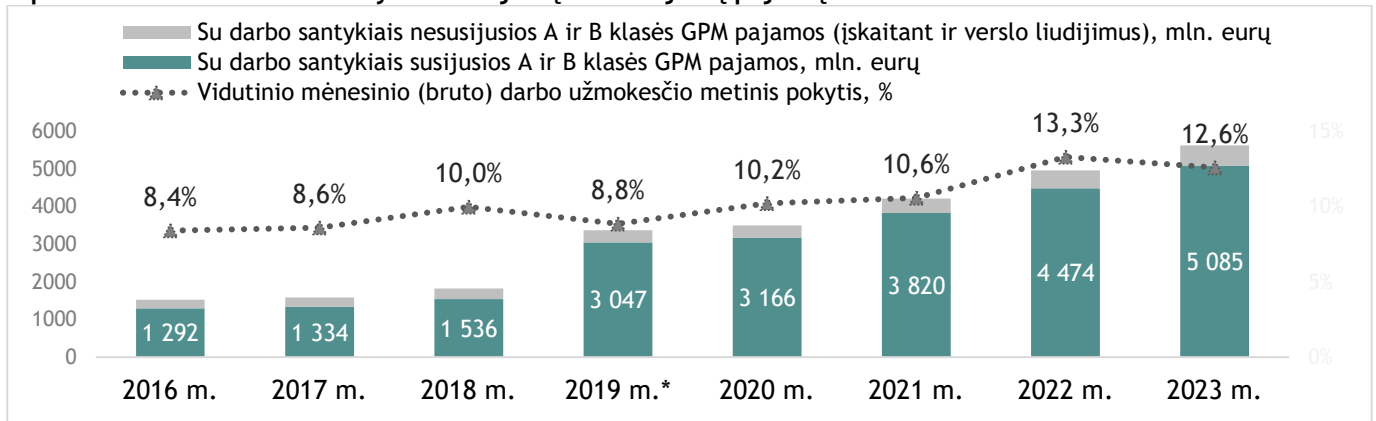
1 pav. GPM pajamų struktūra (įskaitant įmokas į fondus, pajamas iš baudų, delspinigius, grąžinimus ir pervedimus) 2016–2023 m.

VMI duomenų saugykla

2024 m. rugsėjo 11 d. Lietuvos Respublikos finansų ministerijos ekonominės raidos projekcijose paskelbta, kad 2023 m. vidutinis mėnesinis (bruto) darbo užmokestis išaugo 12,6 proc., o 2024 m. numatytas 10,1 proc. vidutinio mėnesinio (bruto) darbo užmokesčio augimas.

2 pav. GPM nuo su darbo santykiais susijusių / nesusijusių pajamų 2016–2023 m.

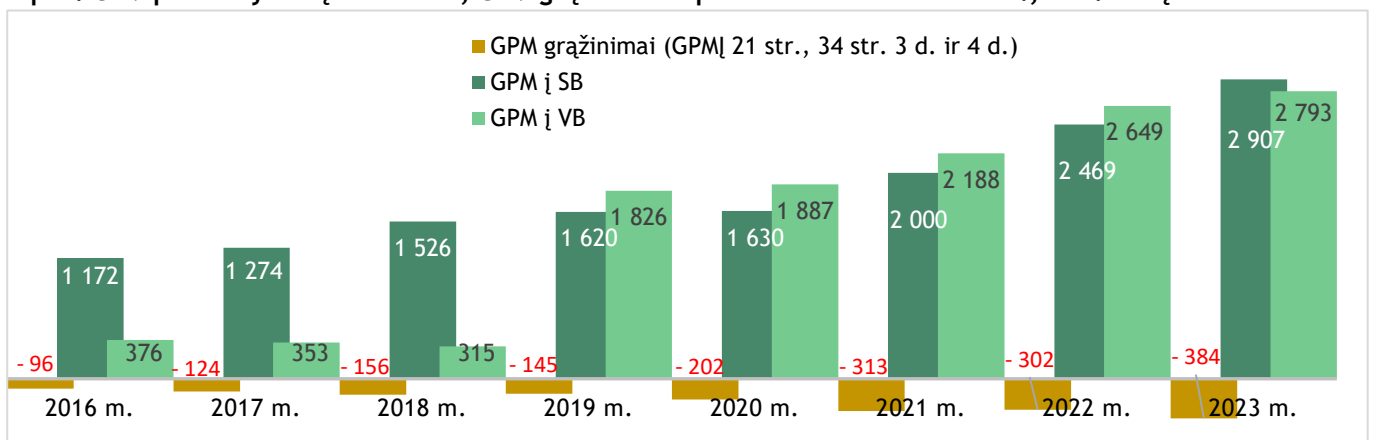

VMI duomenų saugykla, Valstybės duomenų agentūros duomenys. * Nuo 2019-01-01 pasikeitė darbo užmokesčio apmokestinimo sistema.

Pagal Lietuvos Respublikos 2023 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 2 str. 1 d. 1 p. nuostatą GPM dalis, tenkanti savivaldybių biudžetams nuo visų mokesčio pajamų į nacionalinį biudžetą, sudarė 50,88 proc., o šio mokesčio dalis, įskaitoma į valstybės biudžetą, sudarė 49,12 proc.

GPM paskirstytas į savivaldybių biudžetus pagal Lietuvos Respublikos 2023 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 2 str. 1 d. 2 p. nustatytą tvarką – kiekvienos savivaldybės biudžetui skiriama įstatymo 5 priede nustatyta GPM dalis.

3 pav. GPM paskirstymas į biudžetus, GPM grąžinimai / pervedimai 2016–2023 m., mln. eurų

Mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus suvestinės apyskaita (forma 1-VP) ir jos priedai

ŠALIES DARBO RINKOS DINAMIKA, STRUKTŪRA IR JĄ FORMUOJANTYS VEIKSNIAI

2023 M. DARBO RINKA SKAIČIAIS ŠALYJE

+12,6 %

Vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio augimas per metus

8,6 %

Bedarbių santykis su darbingo amžiaus gyventojais

98,0 %

Užimtų darbo vietų dalis visų darbo vietų skaičiuje arba 0,1 proc. p. mažiau nei prieš metus

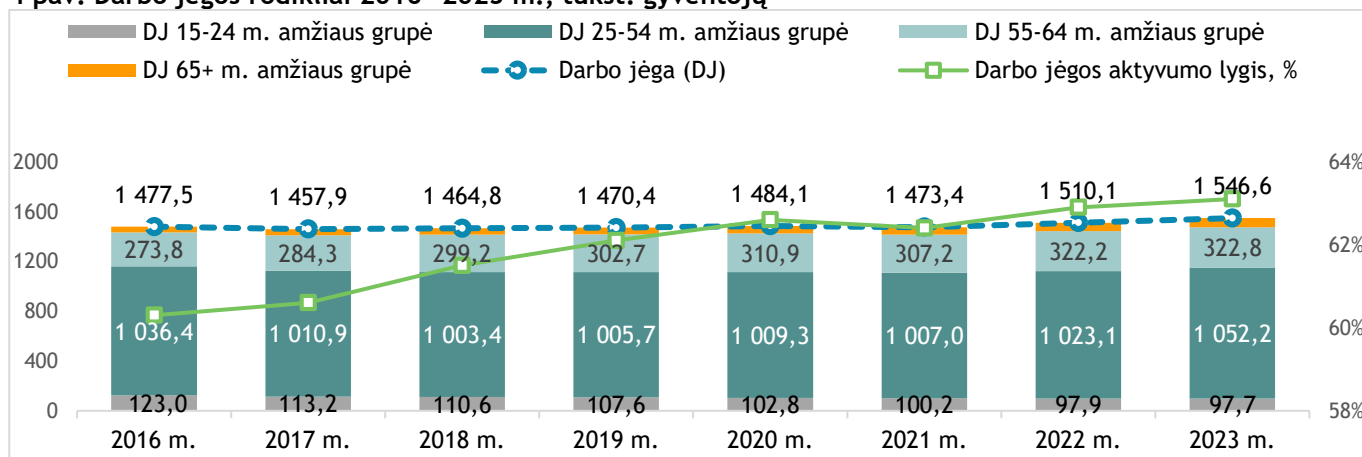
62,9 %

Darbingo amžiaus gyventojų dalis visų gyventojų skaičiuje

Šalies darbo rinkos ekonominis potencialas per metus sumažėjo 0,2 proc. Valstybės duomenų agentūros duomenimis, per metus darbo jėgos rodiklis 55–64 metų amžiaus gyventojų grupėje padidėjo 0,2 proc., 65 metų ir vyresnių amžiaus grupėje – 10,3 proc., 25–54 metų amžiaus gyventojų grupėje – 2,8 proc., o 15–24 metų amžiaus grupėje, kurioje gyventojų skaičius sudarė tik 97,7 tūkst., sumažėjo 0,2 proc. Šalyje darbo jėgos aktyvumo lygis 2022–2023 m. padidėjo nuo 62,9 iki 63,1 proc. Daugiausiai darbo jėgos aktyvumo lygis padidėjo 65 metų ir vyresnių amžiaus grupėje – nuo 11,8 iki 12,7 proc., o labiausiai sumažėjo 15–24 metų amžiaus gyventojų grupėje – nuo 36,2 iki 35,8 proc. Šalyje darbo jėgos rodiklių pokyčiams įtakos turėjo neto tarptautinė migracija, nors ir sumažėjusi, tačiau vis dar teigiama, 2023 m. – atvyko 45 tūkst. gyventojų daugiau negu išvyko, 2022 m. – 72,1 tūkst. Taip pat pastebimas vis didesnis vyresnio amžiaus gyventojų įsitraukimas į darbo rinką, 2023 m. būtinasis darbo stažas senatvės pensijai sudarė 33 metus ir yra kasmet didinamas po pusę metų, kol 2027 m. pasieks 35 metus.

4 pav. Darbo jėgos rodikliai 2016–2023 m., tūkst. gyventojų

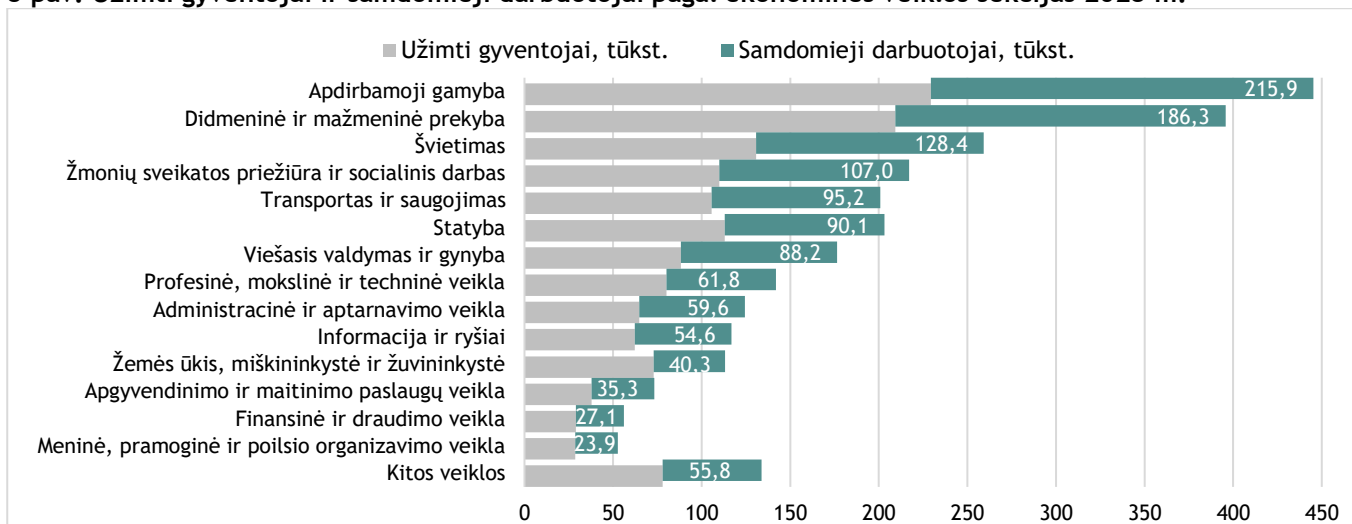
Valstybės duomenų agentūros duomenys

Per metus samdomųjų darbuotojų skaičius padidėjo 1,8 proc. 2023 m. daugiausiai samdomųjų darbuotojų buvo apdirbamosios gamybos veikloje – jų dalis sudarė 17 proc. visų šalies samdomųjų darbuotojų, didmeninės ir mažmeninės prekybos veikloje – 14,7 proc., švietimo veikloje – 10,1 proc.

Žemės ūkyje samdomieji darbuotojai sudarė 55,3 proc. visų šioje veikloje užimtųjų gyventojų, profesinėje, mokslinėje ir techninėje veikloje – 77,2 proc., nekilnojamojo turto operacijų veikloje – 68,7 proc., statyboje – 79,7 proc. Kitose reikšmingose ekonominėse veiklose samdomieji darbuotojai sudarė daugiau nei 80 proc. visų užimtųjų gyventojų.

2023 m. darbo vietų skaičius labiausiai padidėjo administracinėje ir aptarnavimo veikloje – 7,7 proc., transporto ir saugojimo veikloje – 7,3 proc., informacijos ir ryšių veikloje – 6 proc. Per metus darbo vietų skaičius labiausiai sumažėjo finansinėje ir draudimo veikloje – 8 proc., kasybos ir karjerų eksploatavimo veikloje – 7,7 proc., žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės veikloje – 4,4 proc. ir vandens tiekimo, nuotekų valymo, atliekų tvarkymo ir regeneravimo veikloje – 3,2 proc.

5 pav. Užimti gyventojai ir samdomieji darbuotojai pagal ekonominės veiklos sektorių 2023 m.

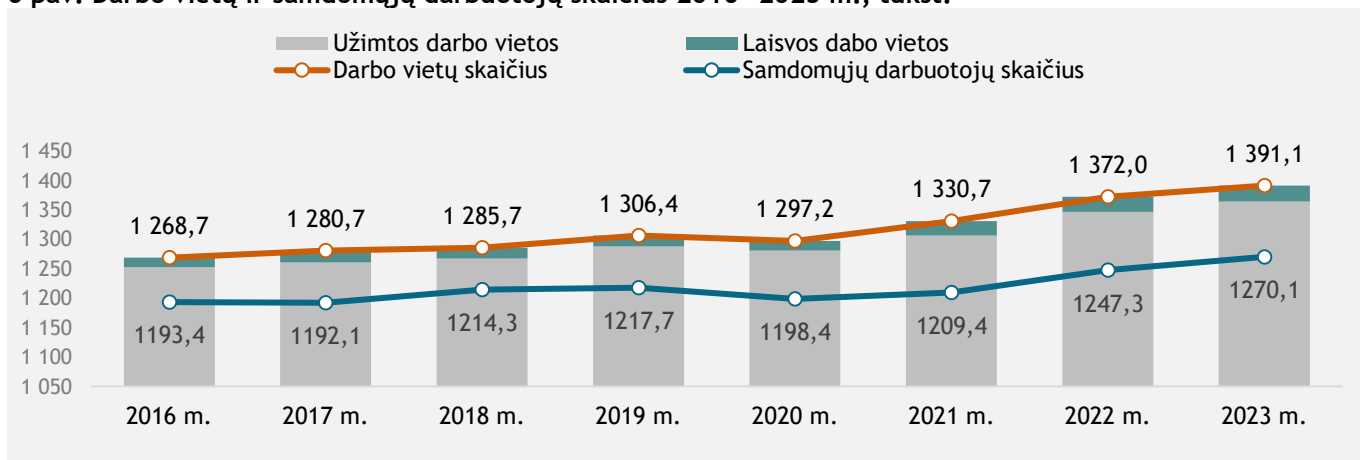

Valstybės duomenų agentūros duomenys

Darbo rinkoje vis dar didėja atotrūkis tarp darbo pasiūlos ir paklausos – bendras laisvų ir užimtų darbo vietų skaičius (1 391,1 tūkst.) buvo 1,4 proc. didesnis nei 2022 m. Per metus laisvų darbo vietų skaičius padidėjo 5,7 proc. ir buvo didžiausias (27,2 tūkst.) nuo 2014 m., o užimtų darbo vietų skaičius didėjo 1,3 proc. Vis dar aukštas laisvų darbo vietų lygis rodo, kad rinkoje vis dar trūksta darbuotojų. Tarp samdomų Lietuvos piliečių vyresni nei 55 metų žmonės sudaro beveik ketvirtadalį darbuotojų, o tai ateityje gali sukelti tam tikrų iššūkių darbo rinkoje (pavyzdžiui, atitinkamos kvalifikacijos darbuotojų stoka).

Daugiausiai darbo vietų per metus įkurta transporto ir saugojimo (11,4 tūkst.), administracinėje ir aptarnavimo (5,2 tūkst.), žmonių sveikatos priežiūros ir socialinio darbo (3,2 tūkst.) veiklose, taip pat, informacijos ir ryšių (2,7 tūkst.) veikloje. Transporto ir saugojimo, administracinėje ir aptarnavimo veiklose bendras darbo vietų skaičius (239,5 tūkst.), palyginti su 2022 m., išaugo 7,4 proc., tai sudarė 17,2 proc. visų šalies darbo vietų. Transporto ir saugojimo veikloje didžiąją dalį paklausos sudaro vidutinės kvalifikacijos darbuotojai, o administracinėje ir aptarnavimo veikloje trūksta žemos kvalifikacijos darbuotojų, kurių vidutinis bruto darbo užmokestis 2023 m. vienas iš žemiausių Lietuvoje. 2023 m. sulėtėjo darbuotojų, dirbančių informacinių technologijų sektoriaus įmonėse, skaičiaus augimas. Po labai greito rinkos augimo per pastaruosius metus, 2023 m. pastebimas aktyvumo sumažėjimas.

6 pav. Darbo vietų ir samdomųjų darbuotojų skaičius 2016–2023 m., tūkst.

Valstybės duomenų agentūros duomenys

Šalies vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis (2 013,8 eurų) buvo 12,6 proc. didesnis nei 2022 m. Valstybės duomenų agentūros duomenimis, vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis (toliau – VDU) daugiau nei dešimtadaliu per metus padidėjo visose ekonominės veiklos rūšių įmonėse, įstaigose ir organizacijose, išskyrus nekilnojamojo turto operacijos veikloje. VDU labiausiai padidėjo

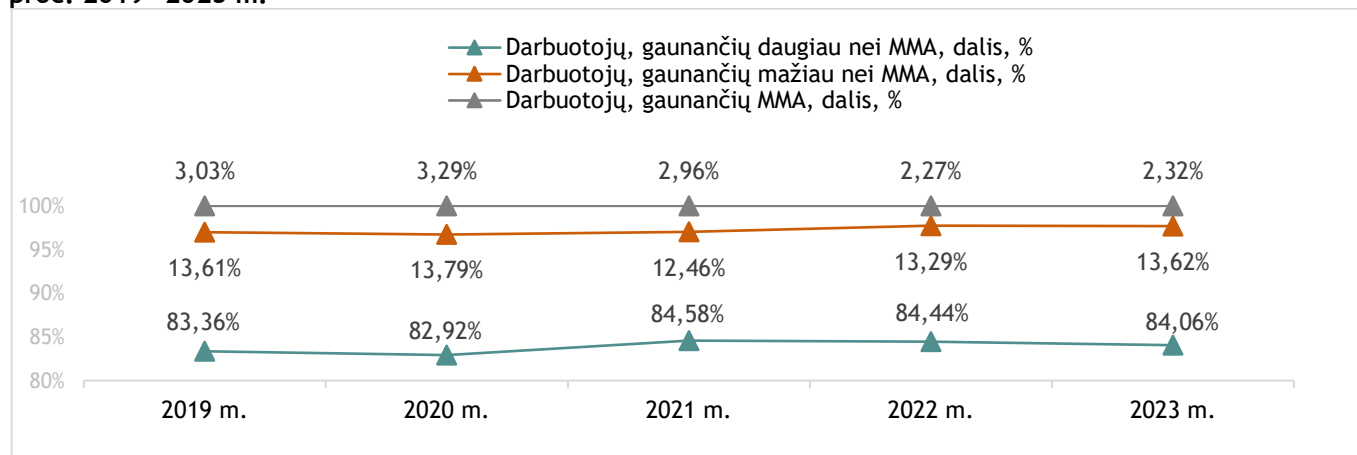
administracinėje ir aptarnavimo (22,7 proc.), statybų (16,5 proc.), meninėje, pramoginėje ir poilsio organizavimo (15,5 proc.) bei švietimo (15,4 proc.) veiklose. Spartų VDU augimą lėmė ne tik palanki darbuotojams darbo rinkos padėtis šalyje, siejama su įtempta situacija dėl darbuotojų trūkumo, bet ir metų pradžioje padidinta minimalioji mėnesinė alga (toliau – MMA), pasikeitusi neapmokestinamojo pajamų dydžio skaičiavimo tvarka ir kitos priežastys.

2023 m. didžiausi darbo atlygiai buvo informacijos ir ryšių bei finansinėje ir draudimo ekonominėse veiklose, kurių VDU atitinkamai sudarė 3 680,1 eurų ir 3 301,6 eurų. Per metus darbo užmokestis šiose veiklose atitinkamai padidėjo 10,0 proc. ir 10,2 proc. Kaip ir prieš metus, mažiausias darbo atlygis išliko apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikloje (1 365,6 eurų). Kaip minėta anksčiau, sparčiausias augimas fiksuotas administracinėje ir aptarnavimo veikloje – net 22,7 proc., tačiau šioje veikloje gaunamas atlygis vis dar nesiekė šalies VDU.

2023 m. pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytą minimaliosios mėnesinės algos dydį (840 eurų) Lietuva priklausė ES valstybių narių trečiai grupei – ją sudarė 14 iš 22 ES šalių, kurių nacionalinis minimalus darbo užmokestis buvo mažesnis nei 1 000 eurų per mėnesį.

Verslo įmonėse dirbančiųjų, gaunančių mažiau nei MMA, dalis buvo 0,3 proc. p. didesnė nei 2022 m. 2023 m. verslo įmonių darbuotojų, kurių vidutinės mėnesinės bruto draudžiamosios pajamos buvo lygios MMA, dalis sudarė 2,3 proc., darbuotojų, kurių vidutinės mėnesinės draudžiamosios pajamos buvo mažesnės nei nustatyta MMA, dalis sudarė 13,6 proc., o dirbančiųjų, kurių vidutinės mėnesinės draudžiamosios pajamos buvo didesnės nei nustatyta MMA, dalis siekė 84,1 proc.

7 pav. Verslo įmonėse dirbančiųjų, kurių mėnesinis VDU mažesnis nei MMA / didesnis arba lygus MMA, dalis, proc. 2019–2023 m.

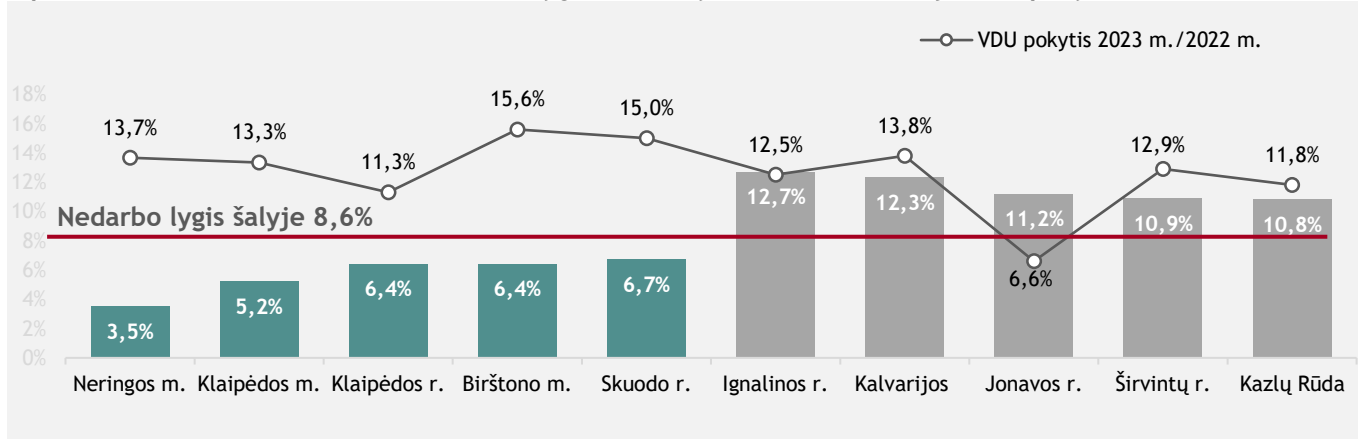
VMI duomenų saugykla. VSDFV duomenys apie vidutines mėnesines bruto draudžiamąsias pajamas (VDU)

2023 m. MMA = 840 eurų; 2022 m. MMA = 730 eurų; 2021 m. MMA = 642 eurai; 2020 m. MMA = 607 eurai; 2019 m. MMA = 555 eurai.

2023 m. pabaigoje šalyje įregistruota 162,0 tūkst. bedarbių, bedarbių santykis su darbingo amžiaus gyventojais sudarė 8,6 proc.

Užimtumo tarnybos duomenimis, 2023 m. bedarbių šalyje buvo 5,9 tūkst. arba 3,8 proc. daugiau nei 2022 m., o nedarbo lygis per metus sumažėjo nuo 9,0 proc. iki 8,6 proc. Šalyje nedarbo sumažėjimą lėmė užimtų ir darbingo amžiaus gyventojų aktyvumo lygio padidėjimas, taip pat sumažėjo vyresnio amžiaus gyventojų (nuo 50 m.) nedarbas – jų skaičius (59,7 tūkst.) buvo 9,0 proc. mažesnis nei prieš metus. 2023 m. keturiolikoje savivaldybių nedarbo lygis buvo didesnis nei 10 proc., o dvejose – viršijo 12 proc. Iš penkių didžiausių šalies miestų aukščiausias nedarbo lygis fiksuotas Kaune (9,4 proc.), žemiausias – Klaipėdoje (5,2 proc.).

8 pav. Žemiausias ir aukščiausias nedarbo lygis savivaldybėse 2023 m. bei jų VDU pokytis 2023 m./2022 m.

Užimtumo tarnybos duomenys, Valstybės duomenų agentūros duomenys

2023 M. GALIOJANTYS TEISĖS AKTŲ PAKEITIMAI, KURIE TURĖJO ĮTAKOS GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESČIO ADMINISTRAVIMUI

Minimalioji mėnesinė alga (MMA) sudarė 840 eurų (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. spalio 7 d. nutarimas Nr. 1014). 2022 m. MMA buvo 730 eurai.

Su darbo santykiais susijusios pajamos, kurių metinė dalis neviršijo 60 VDU, apmokestintos 20 proc. GPM tarifu, pajamų dalis, viršijanti 60 VDU, apmokestinta taikant 32 proc. GPM tarifą (GPMĮ 6 str. 1¹ d.).

Nesusijusios su darbo santykiais pajamos, kurių metinė dalis neviršijo 120 VDU, apmokestintos 15 proc. GPM tarifu, pajamų dalis, viršijanti 120 VDU, apmokestinta 20 proc. GPM tarifu (GPMĮ 6 str. 1² d.).

Nustatytas 625 eurų neapmokestinamųjų pajamų dydis (NPD), 2022 m. NPD buvo 540 eurų (GPMĮ 20 str.). Taikomo NPD dydis priklauso nuo su darbo santykiais susijusių pajamų bendros sumos.

Nuolatinis Lietuvos gyventojas apmokestinamąsias pajamas galėjo sumažinti papildomomis kaupiamosiomis pensijų ir gyvybės draudimo įmokomis (GPMĮ 21 str. 1 d. 1, 2 ir 2¹ p.).

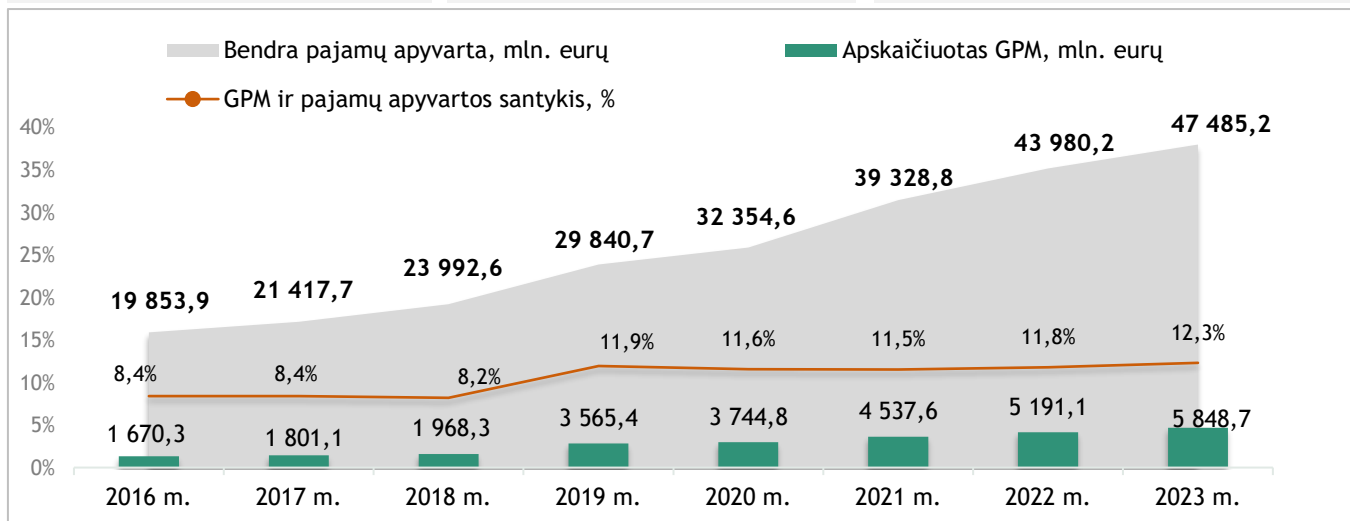
Padidintas pareiginės algos bazinis dydis nuo 181 eurų iki 186 eurų. Šis dydis taikomas apskaičiuojant valstybės tarnautojų, pareigūnų, valstybės ir savivaldybių biudžetinių įstaigų darbuotojų, politikų ir teisėjų darbo užmokestį.

GYVENTOJŲ PAJAMŲ STRUKTŪRA IR PAJAMŲ APMOKESTINIMAS

47 485,2 mln. eurų
Bendra pajamų apyvarta

5 848,7 mln. eurų
Apskaičiuotas GPM

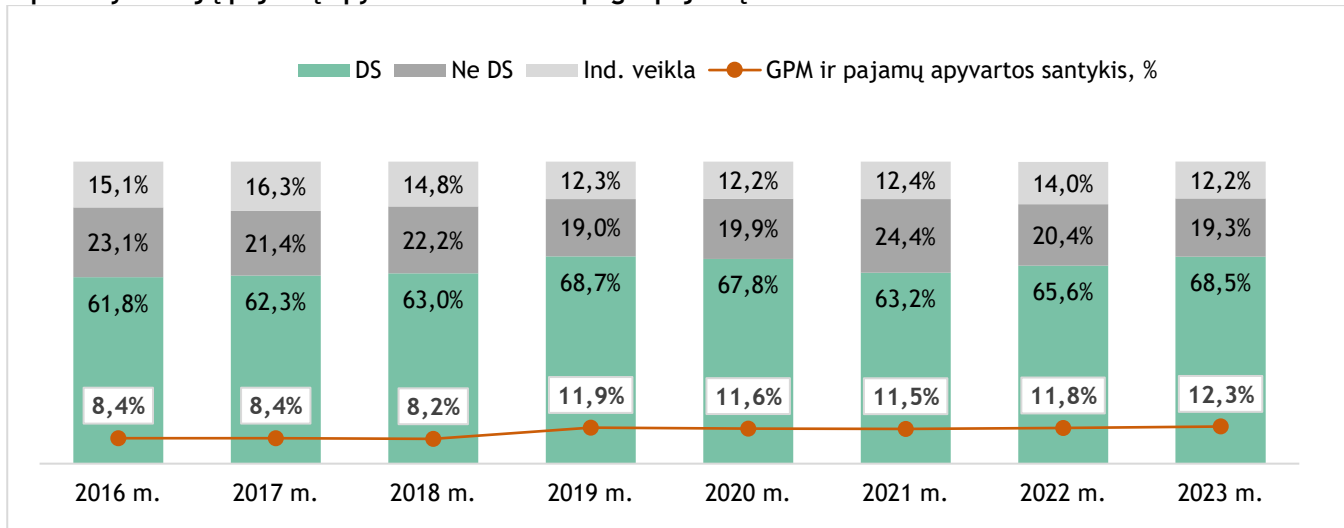
12,3 proc.
GPM ir pajamų apyvartos santykis

VMI duomenų saugykla. GPM311 ir GPM312 deklaracijų duomenys

Metinės gyventojų pajamų mokesčio deklaracijos (forma GPM311) ir gyventojams išmokėtų išmokų, priskiriamų A ir B klasės pajamoms, deklaracijos (forma GPM312) duomenimis, 2023 m. gyventojų visų pajamų apyvarta sudarė 47 485,2 mln. eurų ir buvo 8,0 proc. didesnė nei 2022 m., o nuo šių pajamų apskaičiuotas GPM – 12,7 proc. didesnis nei prieš metus. 2023 m. GPM ir pajamų apyvartos santykis sudarė 12,3 proc., o su darbo santykiais susijusių pajamų – 15,6 proc. 2022 m. šie rodikliai atitinkamai sudarė 11,8 proc. ir 15,4 proc.

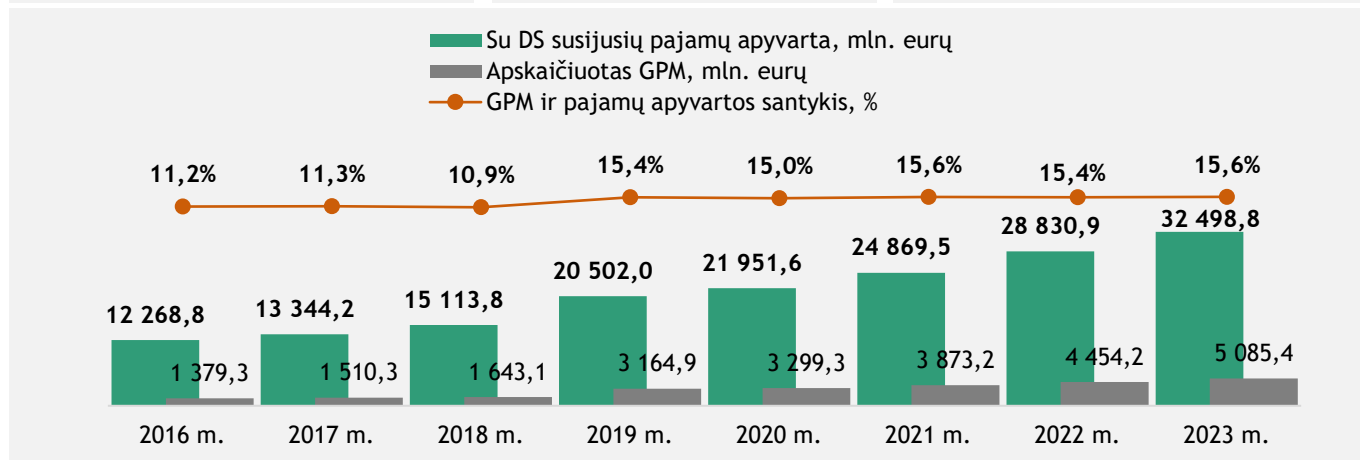
9 pav. Gyventojų pajamų apyvartos struktūra pagal pajamų rūšis 2016–2023 m.

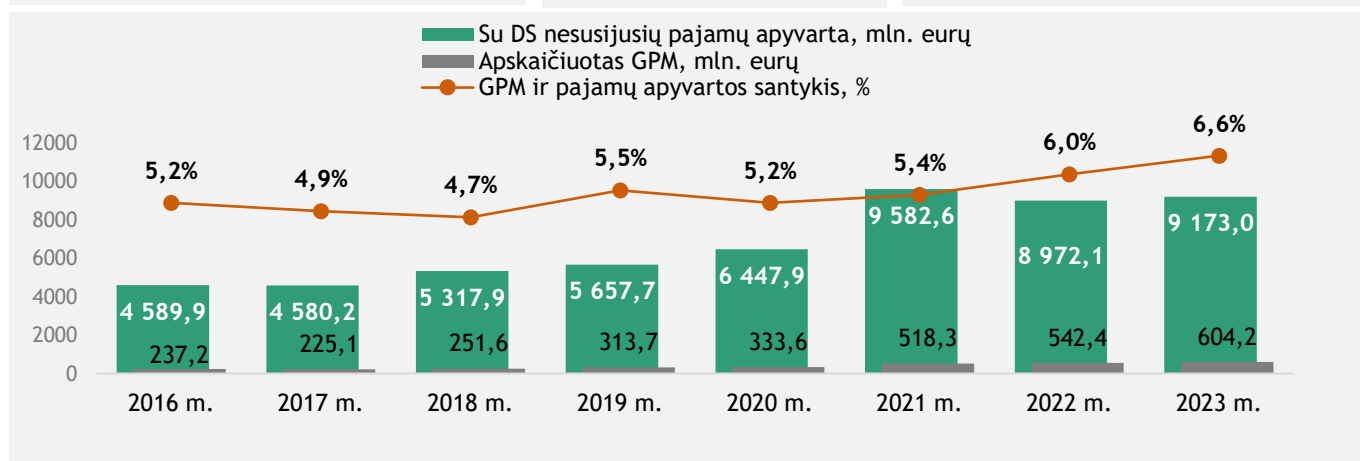
VMI duomenų saugykla. GPM311 ir GPM312 deklaracijų duomenys

DS – su darbo santykiais susijusios pajamos; Ne DS – su darbo santykiais nesusijusios pajamos; Ind. veikla – individualios veiklos pajamos (individuali žemės ūkio veikla, veikla pagal pažymą arba verslo liudijimą ir kt. ind. veiklos pajamos).

32 498,8 mln. eurų	5 085,4 mln. eurų	15,6 proc.
Su DS susijusių pajamų apyvarta	Apskaičiuotas GPM	GPM ir pajamų apyvartos santykis

9 173,0 mln. eurų	604,2 mln. eurų	6,6 proc.
Su DS nesusijusių pajamų apyvarta	Apskaičiuotas GPM	GPM ir pajamų apyvartos santykis

VMI duomenų saugykla. GPM311 ir GPM312 deklaracijų duomenys

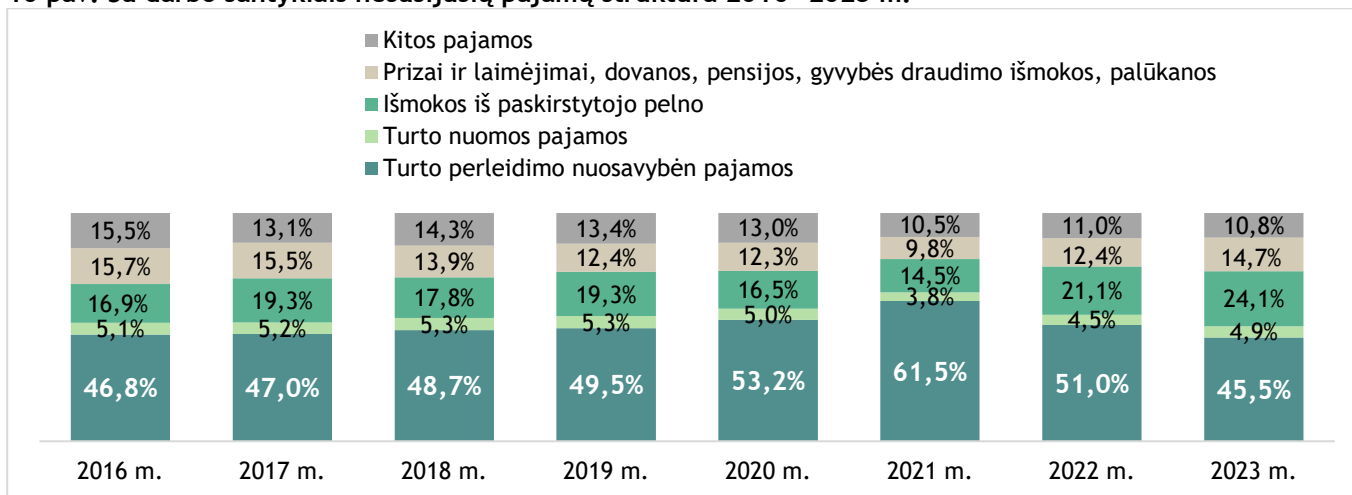
2023 m. gyventojų su darbo santykiais susijusios pajamos buvo 12,7 proc. didesnės nei 2022 m., o nuo jų apskaičiuotas GPM padidėjo 14,2 proc. 2023 m. su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų apmokestinamosios pajamos po leistinių atskaitymų siekė 23 632,6 mln. eurų, tai sudarė 72,7 proc. nuo visos šios rūšies pajamų apyvartos.

2023 m. su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais nesusijusių pajamų apyvarta buvo 2,2 proc. didesnė nei 2022 m., o nuo šių pajamų apskaičiuotas GPM padidėjo 11,4 proc. Pajamų apyvartos augimą pristabdė 8,7 proc. mažesnės nei prieš metus gyventojų turto perleidimo nuosavybės pajamos. Registrų centro duomenimis 2023 m. nekilnojamojo turto sandorių įregistruota 14,3 proc. mažiau nei 2022 m. Nekilnojamojo turto sektorių slopino aukštos energijos kainos, o pradėjusios augti palūkanų normos sustabdė investicijas į nekilnojamąjį turtą.

2023 m. su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais nesusijusių pajamų apmokestinamosios pajamos po leistinių atskaitymų siekė 3 636,0 mln. eurų, tai sudarė 39,6 proc. nuo visos šios rūšies pajamų apyvartos.

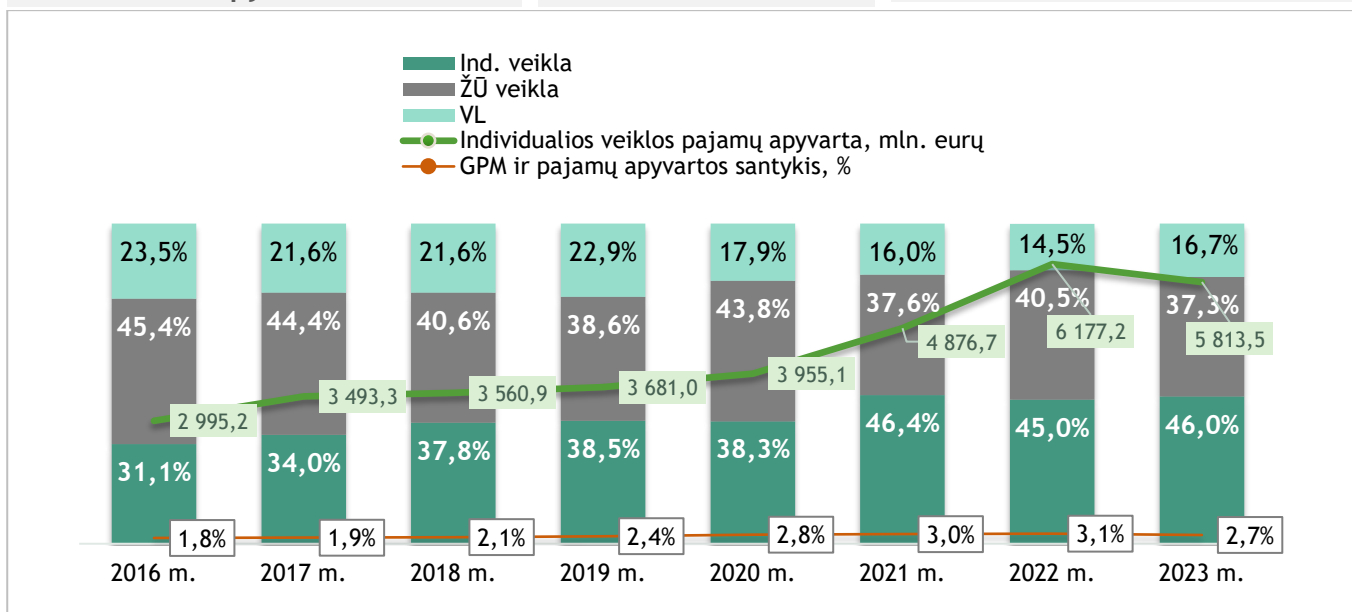
2023 m. gyventojams išmokėta 525,3 mln. eurų neapmokestinamųjų kompensacinių ir tiesioginių išmokų, išmokėtų pagal Lietuvos Respublikos žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymą bei pagal kitus tokių išmokų mokėjimą reglamentuojančius teisės aktus, tai 16,8 proc. mažiau nei prieš metus (2022 m. – 631,7 mln. eurų).

10 pav. Su darbo santykiais nesusijusių pajamų struktūra 2016–2023 m.

VMI duomenų saugykla. Deklaracijų GPM311 ir GPM312 duomenys

5 813,5 mln. eurų	159,1 mln. eurų	2,7 proc.
Ind. veiklos bendra pajamų apyvarta	Apskaičiuotas GPM	GPM ir pajamų apyvartos santykis

VMI duomenų saugykla. GPM311 ir GPM312 deklaracijų duomenys

Pajamų iš individualios veiklos (išskyrus žymimas 35, 90, 92 kodais) (Ind. veikla), pagal verslo liudijimą (VL), individualios žemės ūkio veiklos pajamų (ŽŪ veikla) struktūra.

2023 m. gyventojų individualios veiklos pajamos buvo 5,9 proc. mažesnės nei 2022 m., o nuo jų apskaičiuotas GPM atitinkamai sumažėjo 18,2 proc. 2023 m. individualios veiklos apmokestinamosios pajamos po leistinių atskaitymų (2 437,9 mln. eurų), nuo kurių skaičiuojamas pajamų mokestis, sudarė 41,9 proc. visos pajamų iš individualios veiklos apyvartos.

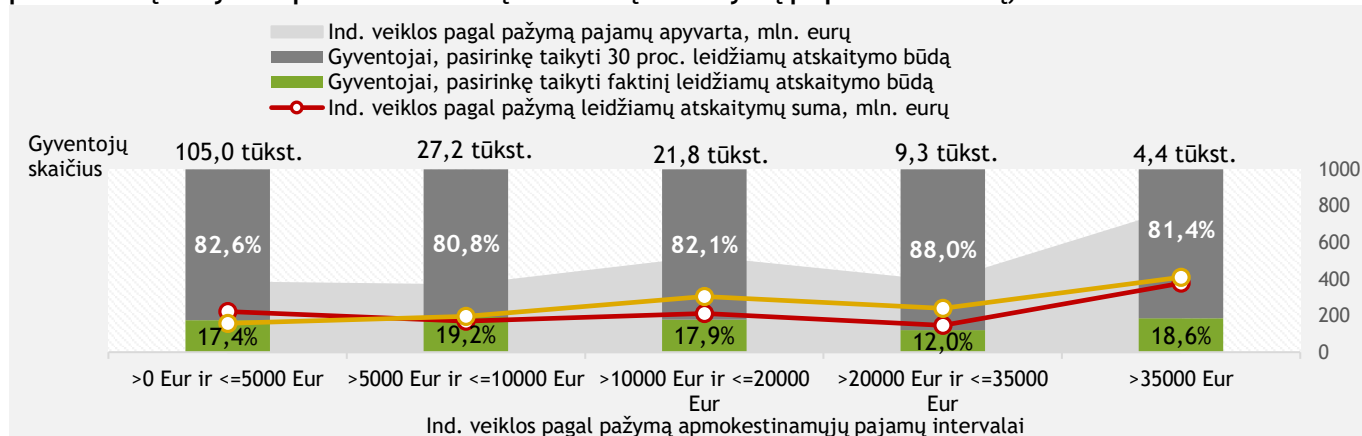
Gyventojų pajamų mokesčio GPM311 deklaracijų duomenimis, 2023 m. 170,6 tūkst. asmenų (4,1 proc. daugiau nei 2022 m.) deklaravo pajamas (> 0 eurų) iš individualios veiklos pagal pažymą (pajamų rūšies kodas 93), iš jų 7,4 tūkst. deklaravo pajamas, didesnes nei 45 tūkst. eurų. Pajamas iš individualios veiklos pagal verslo liudijimą (pajamų rūšies kodai 90, 92) deklaravo 89,2 tūkst. asmenų (4,2 proc. daugiau nei 2022 m.), iš jų 250 asmenų deklaravo pajamas, didesnes nei 45 tūkst. eurų. 2023 m. 3,7 proc. sumažėjo išduotų verslo liudijimų, priskiriamų gamybos veiklos grupei, skaičius, o paslaugų veiklos grupėje fiksuotas padidėjimas, tai rodo 6,0 proc. išaugęs išduotų verslo liudijimų skaičius, palyginti su 2022 m. Gyvenamosios paskirties veiklai išduotų verslo liudijimų skaičius 2023 m., palyginti su 2022 m.,

padidėjo 26,0 proc. Šis augimas gali būti siejamas su didesniu būsto poreikiu dėl atvykusių imigrantų, taip pat 2023 m. keletas savivaldybių nustatė papildomą lengvatą asmenims, nuomojantiems būstą karo pabėgėliams iš Ukrainos.

Gyventojų pajamų mokesčio GPM311 deklaracijų duomenimis, 2023 m. pajamų apyvarta iš individualios veiklos sumažėjo 381,5 mln. eurų arba 6,3 proc., tam didžiausią įtaką turėjo 13,7 proc. arba 333,8 mln. eurų sumažėjusios pajamos iš žemės ūkio veiklos (pajamų rūšies kodas 35). Pajamas iš žemės ūkio veiklos deklaravo 35,2 tūkst. asmenų (3,9 proc. mažiau nei 2022 m.), iš jų 8,1 tūkst. deklaravo pajamas didesnes nei 45 tūkst. eurų. Ūkininkų pajamų sumažėjimą lėmė keletas svarbių veiksnių, įskaitant augančias energetikos kainas, geopolitinius įvykius bei trąšų stygių. Be to, staigus pieno supirkimo kainos kritimas bei kitos aplinkybės privertė ūkininkus ieškoti naujų veiklos galimybių, siekiant prisitaikyti prie sudėtingų rinkos sąlygų.

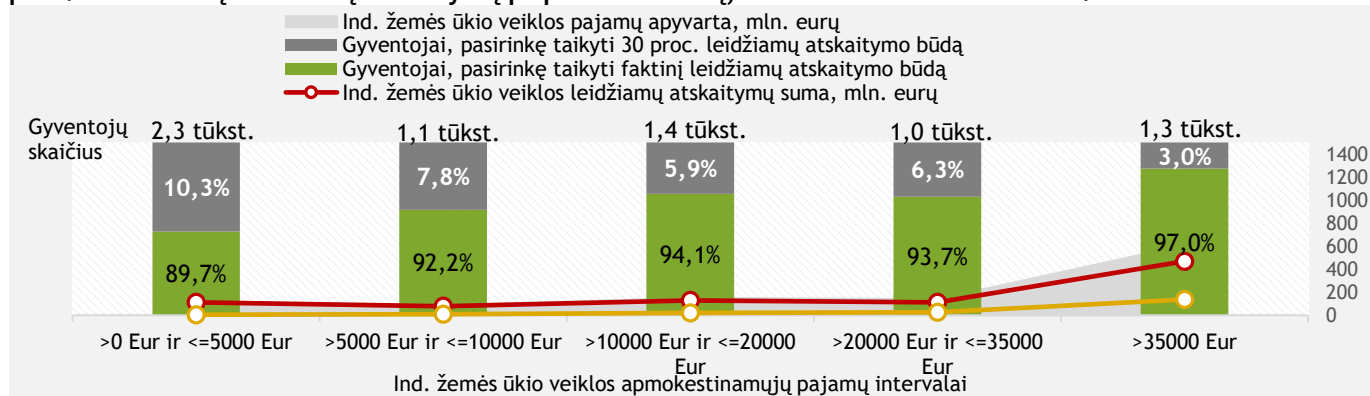
Asmenų, vykdančių individualią veiklą (pajamų rūšies kodas 93), pajamų apyvarta 2023 m. sumažėjo 4,6 proc., tačiau nuo šių deklaruotų pajamų apskaičiuota GPM suma buvo didesnė 10,6 proc. nei 2022 m., o GPM ir pajamų apyvartos santykis padidėjo 0,6 proc. p. Tai lėmė 252,2 mln. eurų arba 16,2 proc. deklaruotos mažesnės veiklos sąnaudos ar perkelti ankstesnių metų nuostoliai. 2023 m. 62,6 proc. gyventojų, vykdžiusių individualią veiklą pagal pažymą, apmokestinamosios pajamos (>0 eurų) buvo iki 5 tūkst. eurų, o virš 35 tūkst. eurų – tik 2,6 proc. gyventojų. 82,5 proc. arba 138,4 tūkst. gyventojų, deklaruavę individualios veiklos pagal pažymą apmokestinamąsias pajamas, pasirinko taikyti 30 proc. leidžiamų atskaitymų būdą, kai neprivaloma turėti išlaidas pagrindžiančių dokumentų (GPMĮ 18 str. 12 d.), o faktinius leidžiamus atskaitymus (faktiškai patirtas išlaidas, pagrįstas dokumentais) deklaravo nedidelė gyventojų dalis – 17,5 proc. visų gyventojų, deklaruavusių apmokestinamąsias pajamas iš individualios veiklos pagal pažymą.

11 pav. Gyventojų, deklaruavusių apmokestinamąsias pajamas iš individualios veiklos pagal pažymą* ir pasirinkusių taikyti 30 proc. arba faktinį leidžiamų atskaitymų pripažinimo būdą, skaičiaus struktūra 2023 m.

GPM311 deklaracijos duomenys. *Gyventojų deklaruotos individualios veiklos pagal pažymą (93 pajamų rūšies kodas) apmokestinamosios pajamos po leistinų atskaitymų (gyventojas galėjo gauti ne tik ind. veiklos pagal pažymą, bet ir kitų pajamų) už 2023 m. mokestinį laikotarpį. Individualios veiklos apmokestinamosios pajamos neviršijančios 20000 eurų per metus, faktiškai apmokestinamos 5 proc. tarifu, o kai apmokestinamosios pajamos viršija 20000 eurų per metus, taikomas pajamų mokesčio tarifas didėja, kol pasiekia nekeitantį 15 proc. pajamų mokesčio tarifą (kai apmokestinamosios pajamos siekia 35000 eurų per metus).

12 pav. Gyventojų, deklaruavusių apmokestinamąsias pajamas iš žemės ūkio veiklos* ir pasirinkusių taikyti 30 proc. arba faktinį leidžiamų atskaitymų pripažinimo būdą, skaičiaus struktūra 2023 m.

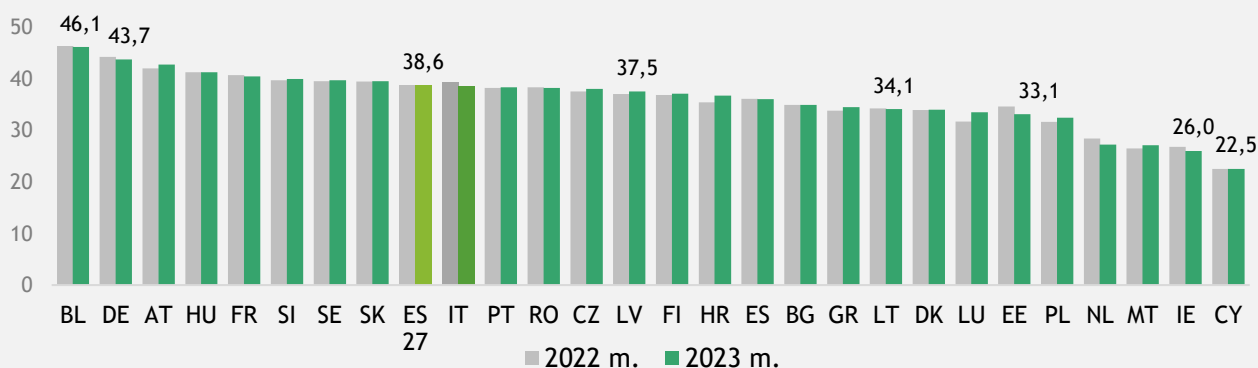
GPM311 deklaracijos duomenys. *Gyventojų deklaruotos individualios žemės ūkio veiklos (35 pajamų rūšies kodas) apmokestinamosios pajamos po leistinių atskaitymų (gyventojas galėjo gauti ne tik ind. žemės ūkio veiklos, bet ir kitų pajamų) už 2023 m. mokestinį laikotarpį.

2023 m. mokesčių pleišto rodiklis Lietuvoje sudarė 34,1 proc., Latvijoje – 37,5 proc., Estijoje – 33,1 proc. Šalies mokesčių pleišto struktūroje didžiausią dalį sudarė socialinio draudimo mokesčiai.

2023 m. Europos Sąjungos šalių mokesčių pleišto rodiklis siekė 38,6 proc. Didžiausi mokesčių pleišto rodikliai buvo Belgijoje (46,1 proc.) ir Vokietijoje (43,7), o mažiausiai darbo sąnaudos buvo apmokestintos Airijoje (26,0 proc.) ir Kipre (22,5).

Mokesčių pleištas – vienas iš darbo rinkos rodiklių, apibūdinantis darbo pajamų apmokestinimo lygį ir suprantamas kaip santykis tarp darbdavio patiriamų sąnaudų darbuotojo samdai ir darbuotojo gaunamo darbo užmokesčio, atskaičius mokesčius.

Mokesčių pleištas ES šalyse (proc.) 2022–2023 m.

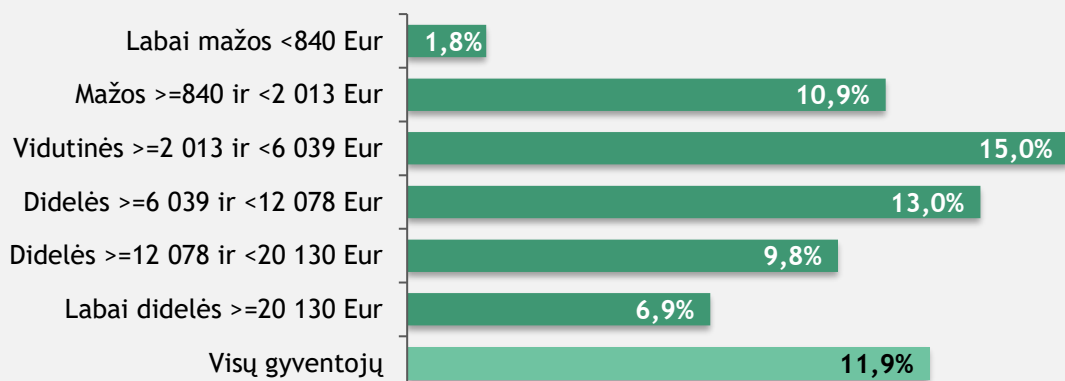

BL-Belgija, BG-Bulgarija, CZ-Čekija, DK-Danija, DE-Vokietija, EE-Estija, IE-Airija, GR-Graikija, ES-Ispanija, FR-Prancūzija, HR-Kroatija, IT-Italija, CY-Kipras, LV-Latvija, LT-Lietuva, LU-Liuksemburgas, HU-Vengrija, MT-Malta, NL-Nyderlandai, AT-Austrija, PL-Lenkija, PT-Portugalija, RO-Rumunija, SI-Slovėnija, SK-Slovakija, FI-Suomija, SE-Švedija, ES 27 - Europos sąjunga, 27 šalys (nuo 2020 m.).

EUROSTAT, duomenų atnaujinimo data 2024-04-27

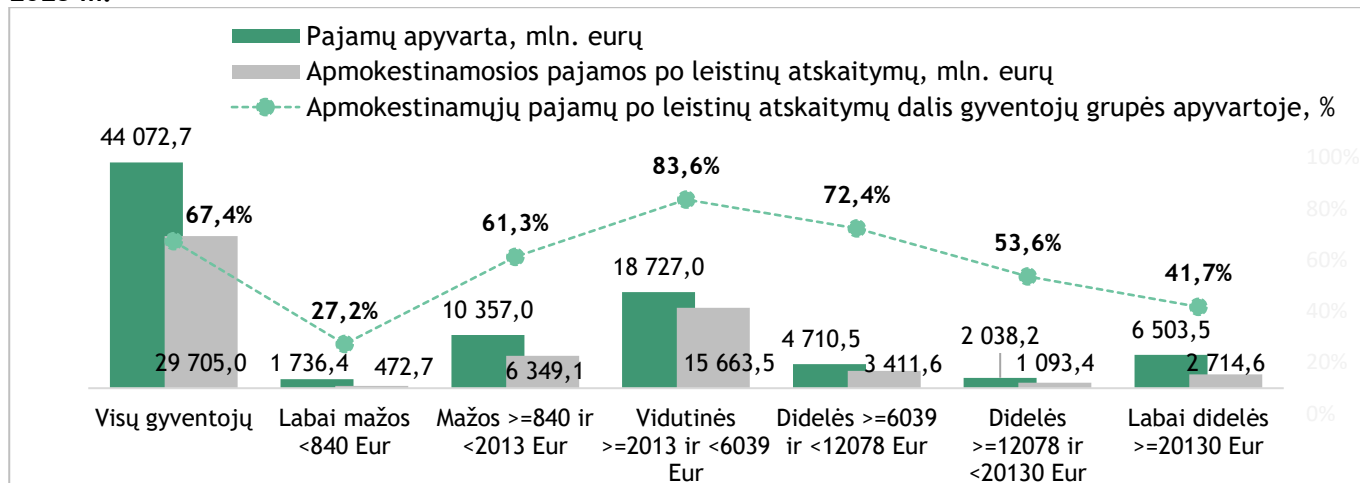
GYVENTOJŲ GRUPĖS PAGAL DEKLARUOTAS PAJAMAS

GPM ir pajamų apyvartos santykis pagal atskiras gyventojų pajamų grupes 2023 m.

2023 m. pagrindinė mokestinė našta teko vidutinės pajamas gaunančių gyventojų grupei – GPM ir pajamų apyvartos santykis buvo didžiausias ir siekė 15,0 proc. (2022 m. šis rodiklis sudarė 14,4 proc.), o mažiausias – labai mažas pajamas gaunančių gyventojų grupėje, kur GPM ir pajamų apyvartos santykis 2023–2022 m. išliko toks pats ir siekė 1,8 proc. Labai didelės pajamas gaunančių gyventojų grupėje rodiklis sudarė 6,9 proc. (2022 m. – 6,3 proc.).

13 pav. Pajamų apyvarta ir apmokestinamosios pajamos po leistinių atskaitymų pagal gyventojų pajamų grupes 2023 m.

VMI duomenų saugykla. GPM311 deklaracijos duomenys

Gyventojų pajamų apyvarta apskaičiuota pagal metinės pajamų mokesčio deklaracijos (forma GPM311) ir jos priedų duomenis apie gautas pajamas, jų pagrindu apskaičiuota gyventojų vidutinė vieno mėnesio pajamų apyvarta, pagal kurią gyventojas priskirtas prie atitinkamos pajamų grupės. Vidutinė vieno mėnesio pajamų apyvarta lyginta su 2023 m. Valstybės duomenų agentūros skelbiamu šalies VDU, padaugintu iš ekspertiniu būdu nustatyto koeficiento (2023 m. VDU sudarė 2 013,0 eurų).

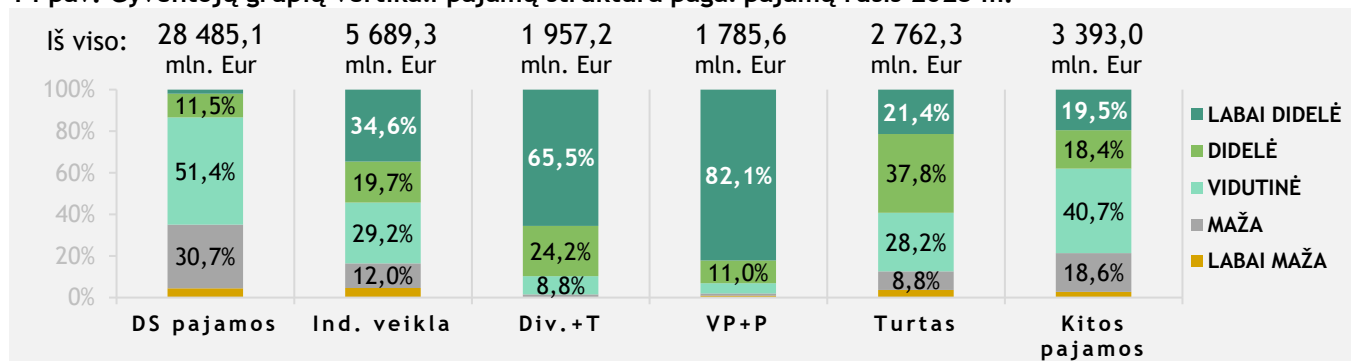
1 lentelė. Gyventojų grupės pagal pajamų grupes

Gyventojų grupė pagal pajamas	Vidutinės mėnesinės pajamų apyvartos intervalai, eurai	
Labai mažos pajamos	< MMA	< 840 eurų
Mažos pajamos	>= MMA ir < VDU x koef. 1	>= 840 eurų ir < 2 013 eurai
Vidutinės pajamos	>= VDU x koef. 1 ir < VDU x koef. 3	>= 2 013 eurai ir < 6 039 eurai
Didelės pajamos	>= VDU x koef. 3 ir < VDU x koef. 10	>= 12 078 eurai ir < 20 130 eurai
Labai didelės pajamos	>= VDU x koef. 10	>= 20 130 eurų

2023 m. didelės ir labai didelės pajamas gaunantys gyventojai deklaravo 1 731,3 mln. eurų pajamų iš dividendų (19,4 proc. daugiau nei 2022 m.), tai sudarė 89,7 proc. visų pajamų iš dividendų. Dividendai ir kitos pajamos iš paskirstytojo pelno apmokestintos taikant 15 proc. mokesčio tarifą nepriklausomai nuo pajamų dydžio.

2023 m. labai didelės pajamas gaunančių gyventojų apskaičiuotas GPM sudarė 8,6 proc. viso gyventojų apskaičiuoto GPM, didelės pajamas gaunančių gyventojų – 15,5 proc., o vidutinės pajamas gaunančių gyventojų – net 53,8 proc., mažos ir labai mažas pajamas gaunančių gyventojų – 22,1 proc.

14 pav. Gyventojų grupių vertikali pajamų struktūra pagal pajamų rūšis 2023 m.

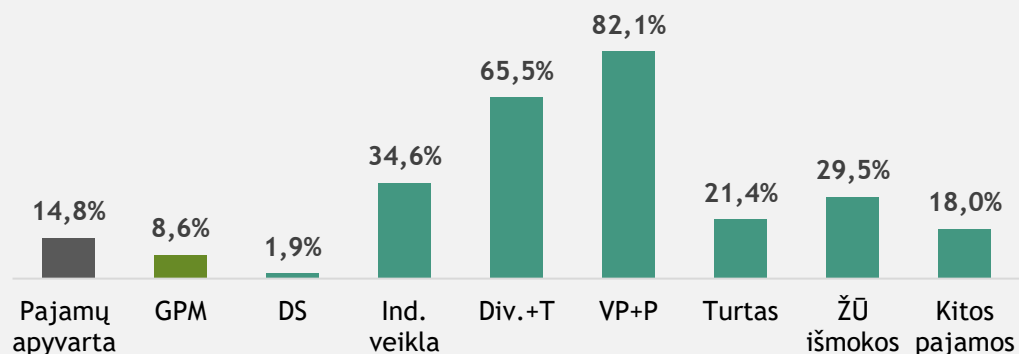

DS – su darbo santykiais susijusios pajamos; Ind. veikla – pajamos iš individualios veiklos pagal pažymą, verslo liudijimą, žemės ūkio veiklos; Div.+T – pajamų iš paskirstytojo pelno (dividendai) ir tantiemų bendra suma; VP+P – finansinių ir išvestinių finansinių priemonių perleidimo ir palūkanų bendra suma; Turtas – nekilnojamojo ir registruotino kilnojamojo turto perleidimo bei nuomos pajamos.

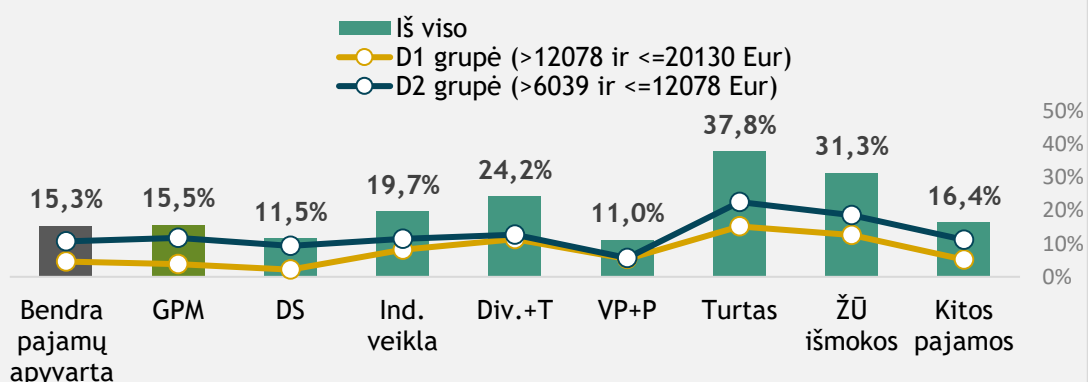
VMI duomenų saugykla. GPM311 deklaracijos duomenys

2023 m. GYVENTOJŲ GRUPIŲ VERTIKALI PAJAMŲ STRUKTŪRA

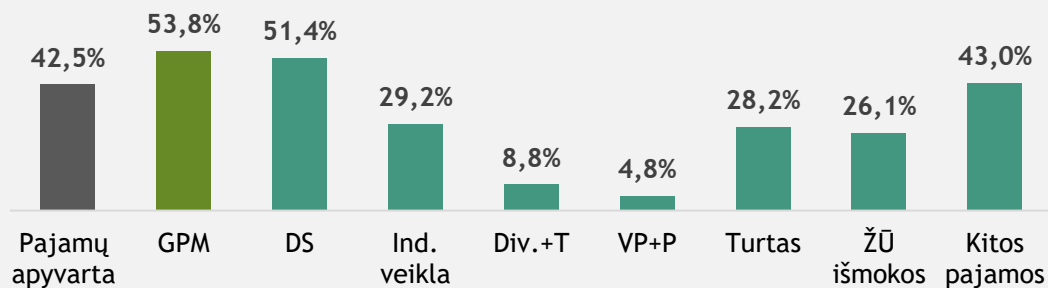
Labai didelės pajamas gaunantys gyventojai

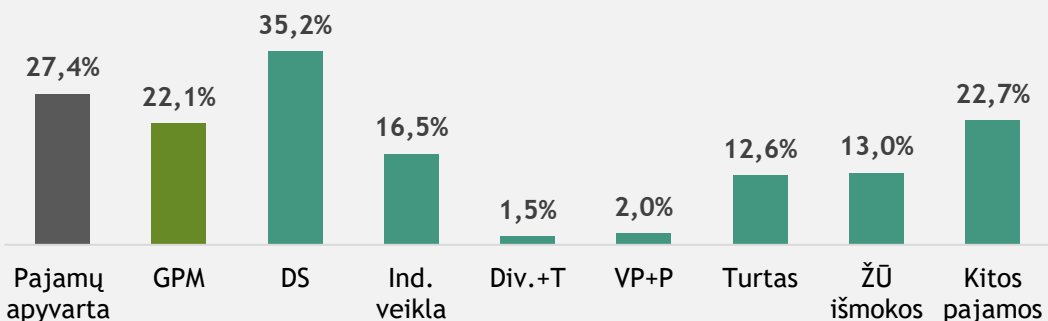
Didelės pajamas gaunantys gyventojai

Vidutinės pajamas gaunantys gyventojai

Mažas ir labai mažas pajamas gaunantys gyventojai

DS – su darbo santykiais susijusios pajamos; Ind. veikla – pajamos iš individualios veiklos pagal pažymą, verslo liudijimą, žemės ūkio veiklos; Div.+T – pajamų iš paskirstytojo pelno (dividendai) ir tantižmų bendra suma; VP+P – finansinių ir išvestinių finansinių priemonių perleidimo ir palūkanų bendra suma; Turtas – nekilnojamojo ir registruotino kilnojamojo turto perleidimo bei nuomos pajamos; ŽŪ išmokos – tiesioginės ir kompensacinės išmokos, išmokėtos pagal LR žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymą bei pagal kitus tokių išmokų mokėjimą reglamentuojančius teisės aktus.

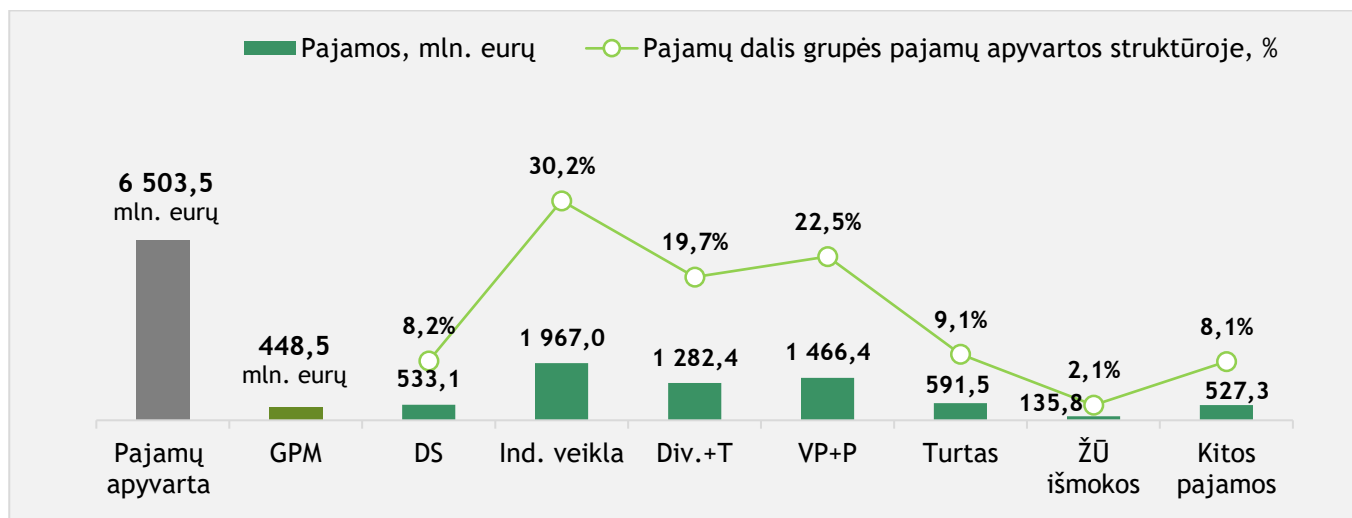
VMI duomenų saugykla. GPM311 deklaracijos duomenys

2023 m. GYVENTOJŲ GRUPIŲ HORIZONTALI PAJAMŲ STRUKTŪRA

Labai didelės pajamos gaunantys gyventojai ($\geq 20\,130$ eurų)

9,1 tūkst. gyventojų (0,6% visų deklaravusių gyventojų)

GPM ir pajamų apyvartos santykis 6,9%

Didelės pajamos gaunantys gyventojai arba D1 grupė ($> 12\,078$ ir $\leq 20\,130$ eurų)

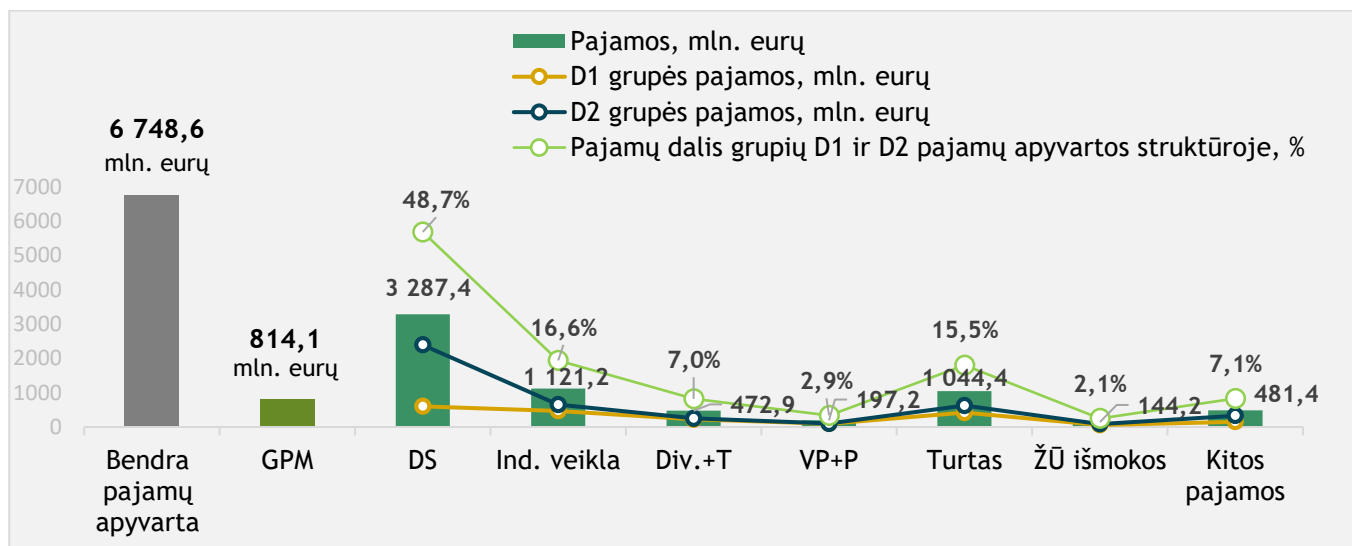
11,2 tūkst. gyventojų (0,7% visų deklaravusių gyventojų)

GPM ir pajamų apyvartos santykis 9,8%

Didelės pajamos gaunantys gyventojai arba D2 grupė ($> 6\,039$ ir $\leq 12\,078$ eurų)

48,7 tūkst. gyventojų (3,1% visų deklaravusių gyventojų)

GPM ir pajamų apyvartos santykis 13,0%

VMI duomenų saugykla, GPM311 deklaracijos duomenys

Labai didelės pajamos gaunančių gyventojų grupės pajamų struktūroje didžiausią dalį – 30,2 proc. sudarė pajamos iš individualios veiklos, o pajamos iš finansinių ir išvestinių finansinių priemonių perleidimo (vertybinių popierių) bei palūkanų sudarė 22,5 proc. visos šios grupės pajamų apyvartos. 2023 m. individualios veiklos pajamos buvo 25,4 proc. mažesnės nei 2022 m., o gyventojų, vykdančių individualią veiklą, skaičius sumažėjo 18,3 proc. Palyginti su 2022 m., pajamos iš turto perleidimo sumažėjo 20,6 proc., o gyventojų, deklaravusių minėtas pajamas, skaičius sumažėjo 26,3 proc. Ši sumažėjimą daugiausiai lėmė aukštos energetikos ir statybinių žaliavų kainos, kurios apsunkino nekilnojamojo turto vystymą ir pardavimą. Be to, investicijas į nekilnojamąjį turtą stabdė padidėjusios

palūkanų normos, dar labiau apribojusios rinkos aktyvumą. Taip pat 2023 m. šios grupės asmenims buvo išmokėta 135,8 mln. eurų GPM neapmokestinamųjų kompensacinių išmokų (34,8 proc. mažiau nei 2022 m.), išmokėtų pagal LR žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymą. Labai dideles pajamas gaunančių gyventojų grupės GPM ir pajamų apyvartos santykis buvo mažiausias ir sudarė 6,9 proc.

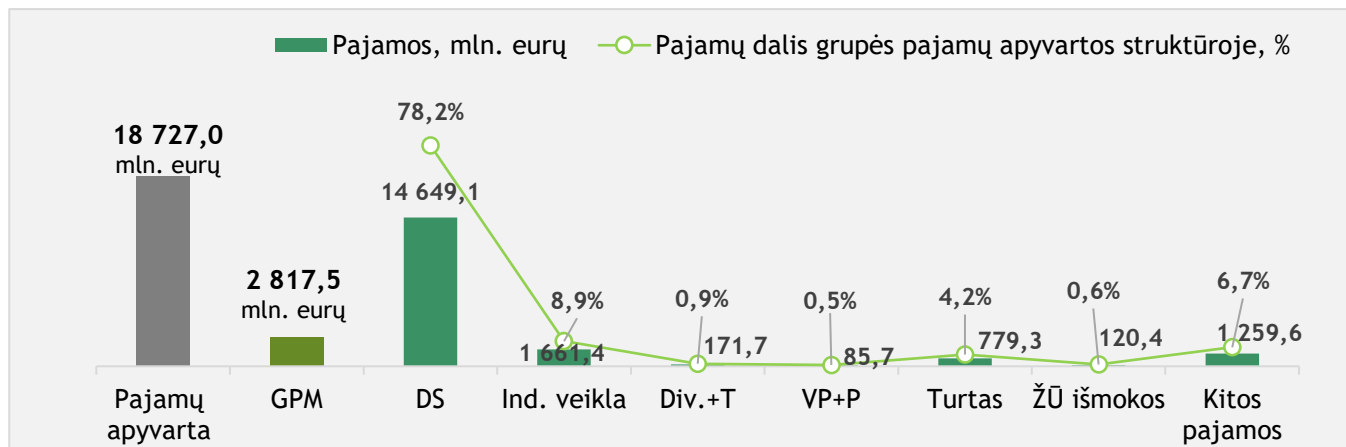
Dideles pajamas gaunančių gyventojų grupės pajamų struktūroje didžiausią dalį – 48,7 proc. sudarė su darbo santykiais (DS) susijusios pajamos, o pajamos iš turto perleidimo bei nuomos sudarė 15,5 proc. visos šios grupės pajamų apyvartos. 2023 m. gyventojų deklaruotos pajamos iš turto perleidimo buvo 13,1 proc. mažesnės nei 2022 m. Pajamų iš turto perleidimo sumažėjimui įtakos turėjo energetikos ir statybinių žaliavų kainų svyravimai. Gyventojų, deklaravusių nekilnojamojo turto perleidimo nuosavybės pajamas, skaičius – 32,9 tūkst. arba 4,6 proc. mažiau nei 2022 m. Dideles pajamas gaunantys gyventojai 2023 m. gavo 57,7 proc. daugiau palūkanų nei 2022 m., tai lėmė Europos Centrinio banko sparčiai didinamos palūkanos normos, kurios turėjo įtakos ne tik paskolų gavėjams, bet ir indėlių turėtojams, 2023 m. rugsėjo mėn. palūkanų norma pasiekė aukščiausią lygį nuo 2008 metų.

Dideles pajamas gaunančių gyventojų D1 grupėje DS pajamos sudarė 620,1 mln. eurų arba 18,9 proc. visų dideles pajamas gaunančių gyventojų grupės pajamų iš DS, o apskaičiuotas GPM – 199,8 mln. eurų arba 24,5 proc. visos dideles pajamas gaunančių gyventojų mokesinės prievolės, GPM ir pajamų apyvartos santykis – 9,8 proc. D2 grupės DS pajamos sudarė 2 667,2 mln. eurų, arba 81,1 proc. visų dideles pajamas gaunančių gyventojų grupės pajamų iš darbo santykių, apskaičiuotas GPM – 614,3 mln. eurų arba 75,5 proc. visos dideles pajamas gaunančių gyventojų mokesinės prievolės, GPM ir pajamų apyvartos santykis – 13,0 proc. Pajamos iš finansinių ir išvestinių finansinių priemonių perleidimo ir palūkanų tarp D1 ir D2 gyventojų grupių pasiskirstė 95,5 mln. eurų ir 101,8 mln. eurų, o pajamos iš paskirstytojo pelno (dividendų) ir tantjemų D2 gyventojų grupėje buvo 12,1 proc. didesnės nei D1 gyventojų grupėje.

Vidutines pajamas gaunantys gyventojai ($\geq 2\,013$ ir $< 6\,039$ eurų)

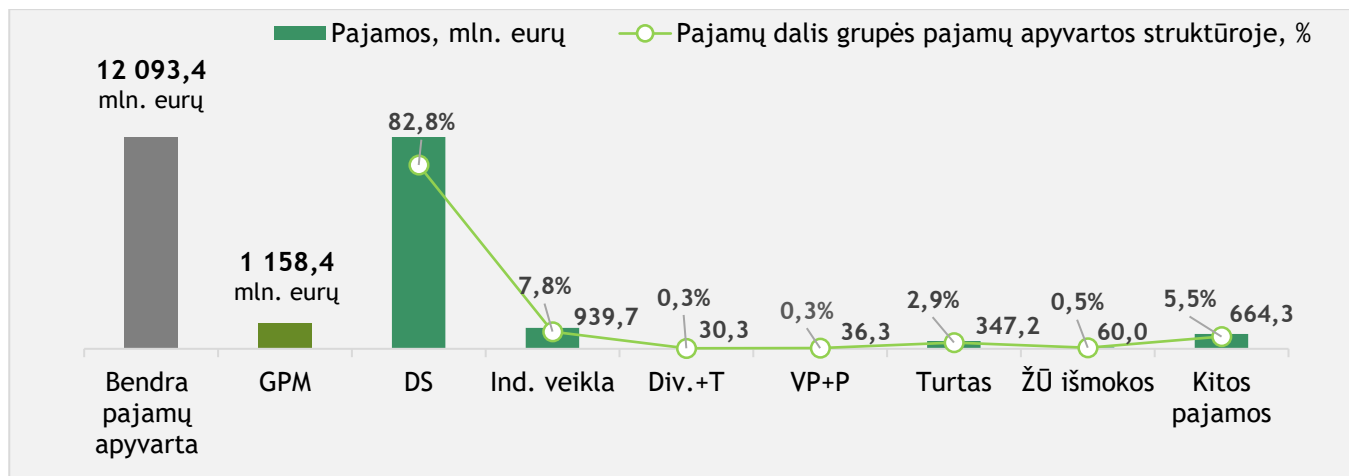
509,3 tūkst. gyventojų (32,7% visų deklaravusių gyventojų)

GPM ir pajamų apyvartos santykis 15,0%

Mažas (>= 840 ir < 2 013 eurų) ir labai mažas (< 840 eurų) pajamas gaunantys gyventojai
979,8 tūkst. gyventojų (62,9% visų deklaruosius gyventojų)

GPM ir pajamų apyvartos santykis 9,6%

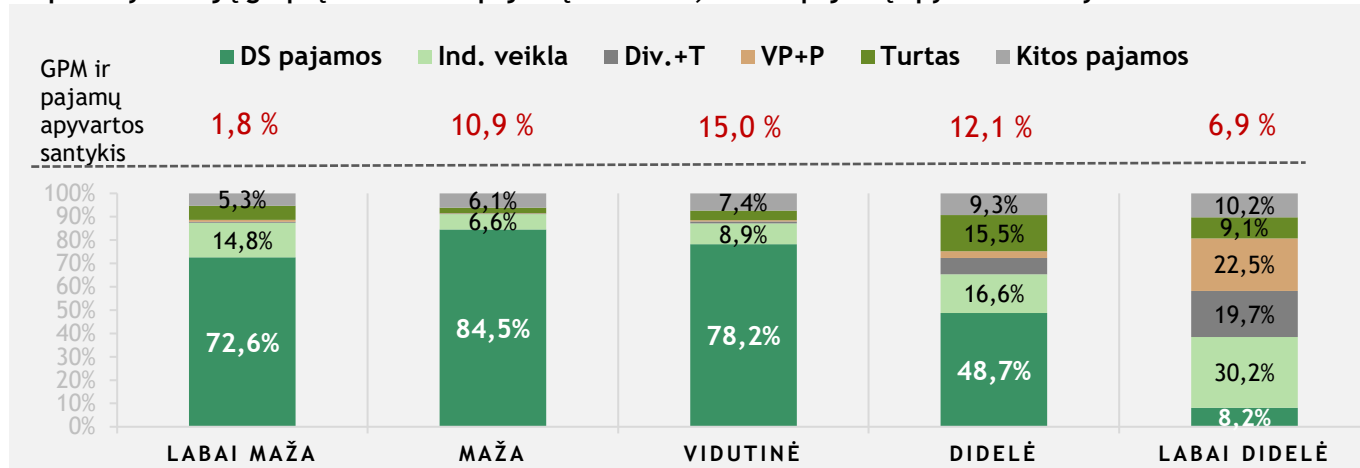

VMI duomenų saugykla. GPM311 deklaracijos duomenys

Vidutinės pajamas gaunančių gyventojų grupės pajamų struktūroje didžiausią dalį (78,2 proc.) sudarė su DS susijusios pajamos, o apskaičiuotas GPM buvo didžiausias iš visų gyventojų grupių ir siekė 2 817,5 mln. eurų (16,9 proc. didesnis nei 2022 m.). Kaip ir ankstesniais metais, vidutinės pajamas gaunančių gyventojų grupei teko didžiausia mokestinė našta – GPM ir pajamų apyvartos santykis buvo 15,0 proc. (2022 m. šis rodiklis sudarė 14,6 proc.)

Mažas ir labai mažas pajamas gaunančių gyventojų grupės pajamų struktūroje su DS susijusios pajamos sudarė net 82,8 proc. visos mažas ir labai mažas pajamas gaunančių gyventojų grupės pajamų apyvartos, o apskaičiuotas GPM siekė 1 158,4 mln. eurų (19,8 proc. didesnis nei 2022 m.).

15 pav. Gyventojų grupių horizontali pajamų struktūra, GPM ir pajamų apyvartos santykis 2023 m.

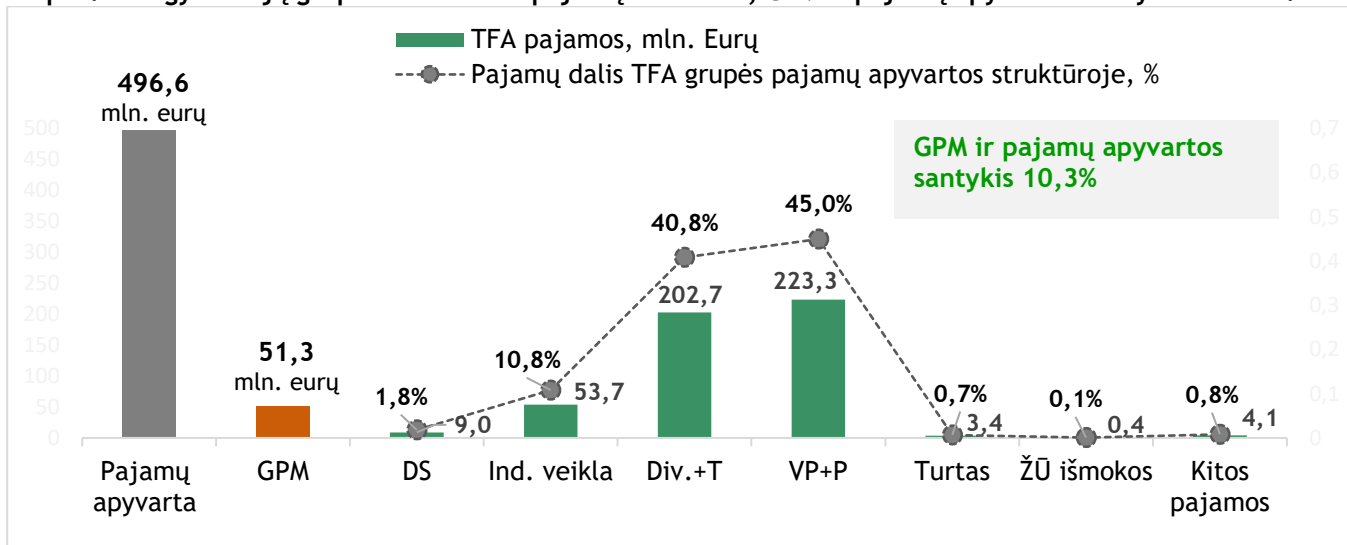

DS – su darbo santykiais susijusios pajamos; Ind. veikla – pajamos iš individualios veiklos pagal pažymą, verslo liudijimą, žemės ūkio veiklos; Div.+T – pajamų iš paskirstytojo pelno (dividendai) ir tantižmų bendra suma; VP+P – finansinių ir išvestinių finansinių priemonių perleidimo ir palūkanų bendra suma; Turtas – nekilnojamojo ir registruotino kilnojamojo turto perleidimo bei nuomos pajamos.

VMI duomenų saugykla. GPM311 deklaracijos duomenys

Didelės vertės turtu disponuojantys fiziniai asmenys (TFA) – tai gyventojai, atrinkti ir įtraukti pagal TFA sąrašą, patvirtintą Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2023-01-25 įsakymu Nr. V-37 „Dėl Didelės vertės turtu disponuojančių fizinių asmenų sąrašo patvirtinimo“. 2023 m. TFA gyventojų grupę sudarė 108 pajamas deklaravę asmenys, tai yra 3,6 proc. mažiau nei 2022 m. (112 asmenų). Nepaisant asmenų sumažėjimo 2023 m. deklaruotų pajamų apyvarta siekė 496,6 mln. eurų, tai 48,6 proc. daugiau nei 2022 m. Minėti asmenys pasižymėjo didelėmis pajamomis iš finansinių ir išvestinių priemonių perleidimo (vertybinių popierių) bei išmokomis iš pelno (dividendai), kurios pajamų struktūroje sudarė atitinkamai 41,9 proc. ir 40,6 proc. visos šios grupės pajamų apyvartos. TFA grupėje GPM ir pajamų apyvartos santykis siekė 10,3 proc.

16 pav. TFA gyventojų grupės horizontali pajamų struktūra, GPM ir pajamų apyvartos santykis 2023 m.

VMI duomenų saugykla, GPM311 deklaracijos duomenys

GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESČIO STRUKTŪRA, PASKIRSTYMAS Į BIUDŽETUS

2023 m. gruodžio 31 d. GPM nepriemokos suma buvo 57,9 mln. eurų, tai sudarė 1,0 proc. nuo visų į nacionalinį biudžetą gautų GPM pajamų. Palyginti su 2022 m., GPM nepriemokos suma sumažėjo 26,2 proc.

2 lentelė. GPM struktūra 2022–2023 m., tūkst. eurų

Rodiklio pavadinimas	2022 m.	2023 m.	2023 m. ir 2022 m. palyginimas		2023 m. struktūra, %
			±	%	
GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESTIS (GPM), IŠ VISO (neatskaičius grąžinimų, pervedimų ir įmokų į PSDF)	5 420 148	6 084 096	663 948	112,2%	100,0%
GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESTIS:	5 118 449	5 699 979	581 530	111,4%	93,7%
nuo pajamų, susijusių su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais, priskiriamų prie gyventojo A klasės pajamų	4 473 804	5 084 624	610 820	113,7%	83,6%
nuo su darbo santykiais nesusijusių pajamų, priskiriamų prie gyventojo A klasės pajamų	467 497	516 525	49 028	110,5%	8,5%
nuo pajamų, susijusių su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais, priskiriamų prie nenuolatinio Lietuvos gyventojo B klasės pajamų	- 1 038	- 527	511	50,8%	
nuo su darbo santykiais nesusijusių pajamų, priskiriamų prie nenuolatinio Lietuvos gyventojo B klasės pajamų	1 467	1 433	- 34	97,7%	
nuo gyventojo B klasės pajamų ir nuo metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje priskaičiuotų pajamų	164 216	83 221	- 80 995	50,7%	1,4%
už verslo liudijimą	12 503	14 702	2 199	117,6%	0,2%
GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESČIO GRĄŽINIMAI (numatyti GPM įstatymo 21 str., 34 str. 3 d. ir 4 d.)	301 699	384 117	82 418	127,3%	6,3%

Mokesčių apskaitos departamento duomenys

3 lentelė. GPM grąžinimai 2022–2023 m., tūkst. eurų

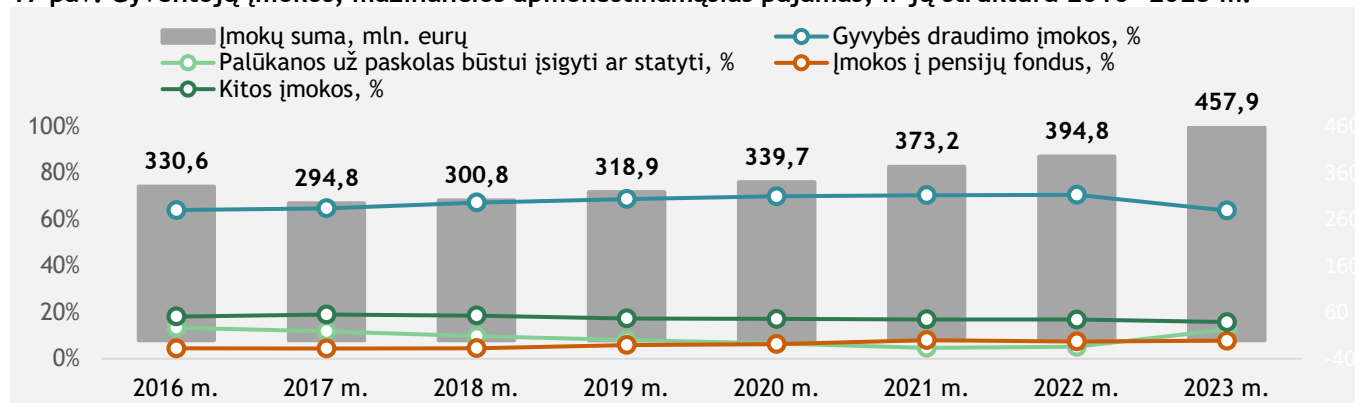
Rodiklio pavadinimas	2022 m.	2023 m.	2023 m. ir 2022 m. palyginimas	
			±	%
GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESČIO GRĄŽINIMAI IŠ VISO:	301 700	384 117	82 417	127,3%
pervesta Lietuvos apmokestinamiesiems vienetais iki 1,2 proc. GPM (pagal GPMĮ 34 str. 3 dalį)*	26 383	28 181	1 798	106,8%
pervesta politinėms partijoms 0,6 proc. GPM (pagal GPMĮ 34 str. 4 dalį)*	1 750	1 839	89	105,1%
grąžinta gyventojams (pagal GPMĮ 21 str.)	273 567	354 096	80 529	129,4%

Mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus suvestinės apyskaitos formos 1-VP 2 priedo duomenys

2023 m. bendra apmokestinamąsias pajamas mažinančių išlaidų suma sudarė 457,5 mln. eurų (16,0 proc. daugiau nei 2022 m.), o gyventojų, patyrusių apmokestinamąsias pajamas mažinančias išlaidas,

skaičius sudarė 471,2 tūkst. (2,5 proc. daugiau nei 2022 m.). Išlaidų struktūroje didžiausią dalį (63,8 proc.) sudarė gyvybės draudimo išlaidos. 2023 m. LR nuolatinių gyventojų gražintos paskolos (jų dalis), skirtos išlaidoms už studijas padengti, ir už studijas sumokėtos įmokos sudarė 72,4 mln. eurų, tai 8,4 proc. daugiau nei 2022 m. Įmokų į papildomo savanoriško pensijų kaupimo fondus suma sudarė 35,7 mln. eurų ir buvo 22,1 proc. didesnė nei 2022 m., gyventojų skaičius, palyginti su 2022 m., išaugo 38,5 proc. Tam galimai įtakos turėjo Sodros skatinimas ir automatinis įtraukimas dalyvauti pensijų kaupimo fonduose, dažnu atveju gyventojai savarankiškai pasirenka kaupimo bendrovę.

17 pav. Gyventojų įmokos, mažinančios apmokestinamąsias pajamas, ir jų struktūra 2016–2023 m.

Mokestinių prievolių departamento duomenys

TRUMPINIŲ SĄRAŠAS

GPM – gyventojų pajamų mokestis

GPMĮ – Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymas

ES – Europos Sąjunga

LR – Lietuvos Respublika

VB – valstybės biudžetas

SB – savivaldybių biudžetas

NB – nacionalinis biudžetas

VMI prie FM – Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos

VSDV – Valstybinio Socialinio draudimo fondo valdyba prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos

Užimtumo tarnyba – Užimtumo tarnyba prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos

MAĮ – Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymas

CK – Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas

EVVK 2 red. – Ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriaus 2 redakcija

MMR – Mokesčių mokėtojų registras

VDU – vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis

MMA – minimalioji mėnesinė alga

NPD – neapmokestinamųjų pajamų dydis

PNPD – papildomas neapmokestinamųjų pajamų dydis

PMK – pajamų mokesčio kreditas

PVM – pridėtinės vertės mokestis

TFA – Didelės vertės turtu disponuojantys fiziniai asmenys

EUROSTAT – Europos Sąjungos statistikos tarnyba

EBPO – Europos ekonominio bendradarbiavimo organizacija

PSDF – Privalomojo sveikatos draudimo fondas

Audito IS – Audito informacinė sistema

PAAIŠKINIMAI, NUORODOS Į ŠALTINIUS

Pajamų apyvarta – visos per mokestinį laikotarpį gyventojų Lietuvoje ir užsienyje gautos apmokestinamos ir neapmokestinamos pajamos ir / arba išmokos iki leistinų atskaitymų (įskaitant ir pritaikytus neapmokestinamuosius dydžius) bei mokesčių išskaičiavimo.

GPM ir pajamų apyvartos santykis – tai procentinis dydis, nusakantis pajamų apmokestinimo lygį ir apskaičiuojamas kaip bendros išskaičiuoto ir / arba sumokėto gyventojų pajamų mokesčio sumos santykis su pajamų apyvarta.

Apmokestinamosios pajamos po leistinų atskaitymų – pajamų, kurios apmokestinamos pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymu nustatytą tvarką, bendra suma po to, kai iš pajamų buvo atskaityti teisės aktuose numatyti leistini atskaitymai – išlaidos, susijusios su pajamų gavimu, nustatyti neapmokestinami pajamų dydžiai, t. y. pajamos, nuo kurių apskaičiuojamas gyventojų pajamų mokestis.

Neapmokestinamosios pajamos – pajamos, kurios pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymu nustatytą tvarką neapmokestinamos arba joms taikomas 0 proc. mokesčio tarifas, arba pajamos iki Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymu nustatytos ribos, nuo kurios mokestis pradedamas apskaičiuoti.

Pajamų pokytis (pajamų dinamika) apskaičiuojamas kaip atitinkamų ir ankstesnių kalendorinių metų pajamų apyvartos santykis.

Mokesčių mokėtojas suprantamas taip, kaip jis apibrėžiamas MAĮ 2 str. 17 d. Mokesčių mokėtojų paskirstymas pagal ekonominės veiklos rūšis atitinka Valstybės duomenų agentūros patvirtinto EVRK 2 red. klasifikaciją. Su mokesčių mokėtojais susijusi informacija remiasi MMR ir VMI prie FM informacinėje sistemoje sukauptais duomenimis. Mokesčių mokėtojų pajamos skirstomos pagal pajamų rūšis, vadovaujantis Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2018 m. vasario 6 d. įsakymu Nr. VA-9 patvirtintų metinės gyventojams išmokėtų išmokų, priskiriamų A ir B klasės pajamoms, deklaracijos GPM312 formos, jos priedų GPM312L, GPM312U formų užpildymo ir pateikimo taisyklių 2 priede pateikta klasifikacija.

Ekonominė veikla – veikla, kurią vykdant siekiama gauti bet kokių pajamų, neatsižvelgiant į tai, ar ją vykdant siekiama gauti pelno arba kitos ekonominės naudos.

Ekonominės veiklos rūšis – ūkio subjekto vykdoma ekonominė veikla, kurios klasifikavimas nustatytas Ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriuje (EVRK 2 red.), patvirtintame Valstybės duomenų agentūros prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus 2007 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. DĮ-226 „Dėl Ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriaus patvirtinimo“.

GPM administravimo analizės ataskaitoje ir jos prieduose (toliau – Ataskaita) statistiniai duomenys apie gyventojų pajamas, juridinių vienetų išmokas, apskaičiuotą GPM pateikti pagal ekonomines veiklas, pajamų rūšis ir kitais pjūviais. Ataskaitoje naudojami VMI prie FM informacinės sistemos, VSDFV, Valstybės duomenų agentūros, Užimtumo tarnybos, EUROSTAT ir kitų šaltinių duomenys.

ES valstybių narių klasifikacija pagal MMA grupes EUROSTAT internetinėje svetainėje https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Minimum_wage_statistics

EUROSTAT mokesčio pleišto rodikliai EUROSTAT internetinėje svetainėje https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/earn_nt_taxwedge/default/table?lang=en

Gini koeficientas (pajamų nelygybės matas) EUROSTAT internetinėje svetainėje https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_di12/default/table?lang=en

Euribor palūkanų normos pagal Euribor – rates.eu interneto svetainę <https://www.euribor-rates.eu/en/euribor-charts/>